

Jaardocument 2021

Stichting
Rijksmuseum Twenthe

Inhoud

Akkoordverklaring	5
Bericht van de Raad van Toezicht	8
Bestuursverslag	9
1. Activiteiten/Tentoonstellingen	
2. Kennis en Collecties Twentelab	
3. Bedrijfsvoering	
Activiteiten & Bereik	28
Financiële verantwoording	29

Balans per 31 december 2021

Categoriale exploitatierekening over 2021

Categoriale en functionele exploitatierekening over 2021

Kasstroomoverzicht

Personeel en vrijwilligers

Toelichting

Specificatie van posten op de balans

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

Toelichting op de categoriale en functionele exploitatierekening

Overzicht huisvestingslasten

Resultaatbestemming 2021

Rapportage WNT

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Rijksmuseum Twenthe

Lasondersingel 129-131

7514 BP Enschede

T 053-2012099

info@rijksmuseumtwenthe.nl

www.rijksmuseumtwenthe.nl

**Akkoordverklaring
Raad van Toezicht**

Het bestuursverslag 2021 van Stichting Rijksmuseum Twenthe is goedgekeurd in de vergadering van de Raad van Toezicht van de Stichting Rijksmuseum Twenthe op 28 maart 2022.

Raad van Toezicht

Drs. J.W. Boomkamp (voorzitter)

Mevrouw Drs. J. Kiers

B.J.H. Vos BA

A.J. Voskamp

D.T.M. Majoor

Mr. A.R. van Uhm

Directeur

Drs. K.A. Odding

Bericht van de Raad van Toezicht van de Stichting Rijksmuseum Twenthe en de Stichting De Museumfabriek

Net als in het vorige verslagjaar is het functioneren van de beide musea in 2021 in hoge mate beïnvloed door de voortdurende Coronapandemie. Dit heeft van de betaalde en onbetaalde (vrijwillige) medewerkers en directie veel extra inspanningen gevraagd. Voor hun flexibiliteit en creativiteit om telkens op de gewijzigde omstandigheden in te spelen dankt de Raad van Toezicht hen zeer!

In 2020 en vooral in 2021 zijn er nieuwe plannen gesmeed om de beide musea na de pandemie een sterke doorontwikkeling te kunnen geven. Die plannen hebben in de eerste maanden van 2021 geleid tot een omvattend transformatieplan voor de beide musea, onder het motto 'Het museum binnenste buiten'. In dat plan worden zes speerpunten benoemd die in de juni-vergadering van de Raad van Toezicht met het voltallige managementteam besproken zijn. Als raad waren en zijn we ervan overtuigd dat realisatie van dit transformatieplan van groot belang is voor de verdere ontwikkeling van de Roombeekmusea in de komende jaren. Op alle zes de speerpunten kunnen we inmiddels voortgang melden. De musea hebben de Corona-crisis mede gebruikt om ver vooruit te kijken

De impact van de pandemie betrof niet alleen de programmering (die voortdurend moest worden aangepast) maar ook het publieksbereik. In het verslagjaar moesten de musea de deuren bijvoorbeeld een half jaar gesloten houden en de rest van het jaar golden er beperkende maatregelen. Uiteindelijk heeft dit ook de financiële situatie van de musea geraakt. In het vorige jaarverslag is al melding gemaakt van de ingrepen in de kosten bij Rijksmuseum Twenthe en vooral De Museumfabriek waarbij, in het geval van De Museumfabriek, ontslagen niet vermeden konden worden. Wij riepen de Gemeente Enschede toen op om De Museumfabriek te ondersteunen in deze financieel moeilijke tijden. In de maanden daarna volgde een toezegging van de gemeente voor noodsteun. Dat heeft het museum op een belangrijk moment voortgeholpen. Wij bedanken de gemeente hiervoor van harte. Ook de bijzondere steun die Rijksmuseum Twenthe van het Ministerie van OCW mocht ontvangen was een belangrijke ondersteuning in financieel uitdagende tijden. Ook hiervoor willen wij onze dank uitspreken.

In maart 2021 is een einde gekomen aan het langlopende conflict met een Engelse kunsthandelaar over de aankoop van een schilderij van de beroemde Britse landschapskunstenaar John Constable. De betaling van dat werk was in augustus 2018 verkeerd gegaan vanwege een internationale cyberfraude. Wij danken het Ministerie van OCW voor de hulp die wij van het departement ontvingen om deze situatie in der minne te schikken.

De Raad van Toezicht van Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek ziet toe op de kwaliteit, de strategie, de prestaties en de bedrijfsvoering van de beide musea en de organisatie, alsook op het goed functioneren van de directeur-bestuurder. De leden van de raad functioneren niet alleen als toezichthouder, zij staan de directie en soms ook leden van het managementteam met raad terzijde.

De verdeling van de verantwoordelijkheden tussen de Raad van Toezicht en het bestuur is schriftelijk vastgelegd en inzichtelijk gemaakt. De musea hanteren de principes van de Governance Code Cultuur, waarbij de Raad van Toezicht zich verder ontwikkelt, leert en professionaliseert. Daarbij bewaken wij, gegeven een relatief kleine organisatie, de balans tussen de invulling van de

rollen van de Raad voor Toezicht en de organisatie. De Raad van Toezicht maakt gebruik van diverse overlegorganen, contactmomenten en netwerkbijeenkomsten die hen in staat stelt om toezicht te houden op de hele organisatie vanuit een juiste balans tussen betrokkenheid en afstand.

Jaarlijks evalueert de Raad van Toezicht haar eigen functioneren en dat van het bestuur. In februari heeft het functioneringsgesprek met de directeur plaatsgevonden en in november heeft de Raad van Toezicht haar eigen functioneren geëvalueerd.

De Raad van Toezicht vergaderde in het verslagjaar vijfmaal: 29 maart, 26 april, 28 juni, 20 september en 22 november. In de vergadering van 28 juni is uitgebreid gesproken over het museale transformatieplan. De andere bijeenkomsten waren reguliere vergaderingen waarin vele inhoudelijke, organisatorische en financiële onderwerpen werden besproken. In de vergadering van 29 maart werd de jaarrapportage 2019 van RMT behandeld, in de vergadering van 26 april de jaarrapportage van De Museumfabriek, in de vergadering van 15 september en 22 november de strategische plannen voor 2022 en verder, alsmede de jaarbegroting 2022.

De Raad van Toezicht van Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek kent een auditcommissie en een renumeratiecommissie. De auditcommissie is vijf keer bij elkaar geweest om specifieke financiële onderwerpen te bespreken en ter voorbereiding op de vergaderingen met de financiële jaarstukken en de jaarbegrotingen. Daarnaast heeft een delegatie van de Raad van Toezicht tweemaal in het verslagjaar overleg gevoerd met de Ondernemingsraad/Personeelsvertegenwoordiging van de beide musea.

2021 is een jaar met aanzienlijke veranderingen, ook voor de Raad van Toezicht. Aan het einde van het jaar hebben twee leden van de Raad van Toezicht afscheid genomen omdat ze aan het einde van hun tweede termijn waren gekomen: Eric Helder en Ingrid Kleinsman. Namens de voltallige Raad van Toezicht wil ik als voorzitter hen bedanken voor hun inzet en wijsheid die zij als toezichthouders en als adviseurs van de directie de afgelopen jaren hebben getoond. In het komende jaar zal ook ondergetekende terugtreden als lid en voorzitter van de Raad van Toezicht. De procedure voor de benoeming van nieuwe leden is aan het einde van het jaar afgerond. Tot slot een persoonlijke noot. Ik hoop dat de ambitieuze vernieuwingsplannen die de directie en het managementteam in het afgelopen jaar hebben geformuleerd in de komende jaren volledig gerealiseerd kunnen worden. Twente en geheel Oost-Nederland hebben daar naar mijn mening recht op!

De Raad van Toezicht van Stichting Rijksmuseum Twenthe
voor deze de voorzitter, Wim Boomkamp

Directieverslag 2022

In plaats van te eindigen met het bedanken van de vele betaalde en onbetaalde medewerkers van Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek wil ik er ditmaal mee beginnen. Van de medewerkers is het afgelopen jaar heel veel gevraagd. De pandemie waarvan we in het najaar van 2020 nog hoopten dat we het ergste hadden gehad duurde nog heel het verslagjaar door. Veel medewerkers konden in 2021 nauwelijks naar het museum komen. Mensen moesten langdurig thuiswerken. Ook de 225 vrijwilligers konden lange tijd niet aan de slag in de musea. Velen moesten de werkzaamheden voor de musea combineren met soms gecompliceerde thuissituaties. Eén van de gevolgen van dit alles was dat het verloop in de organisatie groter was dan in andere jaren, zowel bij de betaalde als bij de onbetaalde krachten. Hier wil ik iedereen bedanken voor de veerkracht en de flexibiliteit die iedereen bij tijd en wijle moest opbrengen.

Direct na de medewerkers wil ik hier de rijksoverheid (OCW) en de Gemeente Enschede bedanken. Want toen het MT en de directie in het najaar van 2020 plannen maakten en de begrotingen opstelden voor 2021 hadden we de hoop dat het ergste van de Covid-19 pandemie voorbij zou zijn. Dat we in het verslagjaar uiteindelijk nog een half jaar gesloten waren en dat er helemaal geen zakelijke activiteiten zouden kunnen plaatsvinden was een grote tegenvaller. Financieel hebben we het gered door extra bijdragen vanuit het Ministerie van OCW (Rijksmuseum Twenthe) en door noodhulp van de Gemeente Enschede (De Museumfabriek). Onze grote dank gaat uit naar deze beide overheden voor de steun op een moment dat we het hard nodig hadden.

De pandemie gooide voortdurend de planning overhoop. Onder druk werd de programmering 'vloeibaar'. Tentoonstellingen konden niet doorgaan, moesten worden uitgesteld, sommige konden worden verlengd. Maar ondanks dit alles is in 2021 veel bereikt. Belangrijke tentoonstellingen bij Rijksmuseum Twenthe, de voltooiing van de Wunderkammers bij De Museumfabriek, om twee belangrijke resultaten te noemen.

2021 was een overgangsjaar en markeerde de start van een nieuw begin waarvan we hopen de vruchten in de komende jaren te kunnen plukken. Want 2021 was vooral het jaar van de grote herstart. Zo begonnen in het verslagjaar de werkzaamheden aan het collectiecentrum, de depots en het restauratieatelier van het Twentelab. Ook begonnen we met het prototype voor ons digitale erfgoedplatform 'De Atlas van Ooit'. De eerste tentoonstellingen binnen ons nieuwe beleid dat gericht is op maatschappelijke vraagstukken werden gerealiseerd. Er werden nieuwe ICT-pakketten in gebruik genomen, we leerden omgaan met online kaartverkoop en we hebben onze organisatie vereenvoudigd en 'platter' gemaakt, onder andere door indeling in drie in plaats van vier afdelingen. In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de vernieuwde organisatiestructuur.

In de afgelopen jaren zijn er drie handelingscodes vastgesteld voor de museale sector: 'Good Governance', 'Fair Practice' en 'Diversiteit en inclusie'. Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek onderschrijven deze drie codes en handelen naar de letter en de geest daarvan. In het verslagjaar is beleid vastgesteld hoe de musea invulling geven aan de drie codes. Om handen en voeten te geven aan de versterking van diversiteit en inclusie is begin 2021 bijvoorbeeld een werkgroep Diversiteit & Inclusie ingesteld, die het managementteam en de directie adviseert. Daarbij heeft het komende jaar het diverser maken van personeel de hoogste prioriteit. Ook is een begin gemaakt met de realisatie van de Academie van Verbeelding die mede tot doel heeft om te programmeren voor een zo breed mogelijk publiek. Vanuit de Academie van

Verbeelding wordt voor en met zes doelgroepen (KIDS, YOUNG, NEXT, Friends, Business, Special Interest) geprogrammeerd.

Op basis van het activiteitenplan voor Rijksmuseum Twenthe (2021-2024) en dat van De Museumfabriek (2021) is in het vroege voorjaar een transformatieplan voor de komende vier jaar opgesteld. Dat plan bevat zes prioriteiten waarover wij over vier jaar verantwoording willen afleggen aan al onze stakeholders. De eerste prioriteit is de realisatie van de 'De Academie van Verbeelding' waarmee nieuwe en veelal jongere publieksgroepen actief worden betrokken bij de samenstelling van de activiteitenprogramma's en intensief worden begeleid. Door de pandemie konden de geplande activiteiten helaas nog nauwelijks doorgang vinden. Hetzelfde gold voor de educatieve activiteiten die we dit jaar nog eens extra evalueerden. Op basis van die evaluatie hebben we eind 2021 besloten de educatie met ingang van het schooljaar weer meer in eigen huis te organiseren. De bestaande samenwerking met Tetem in het verband van Roombeek Cultuurpark Educatie blijft bestaan maar wordt beperkt. De musea bieden veel meer aanknopingspunten voor binnenschoolse educatie dan in het samenwerkingsverband kon worden gerealiseerd. In de komende jaren willen Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek een breder museaal educatief aanbod ontwikkelen waarbij de musea ook met presentaties naar de scholen zullen gaan, de zogenaamde pop-up Wunderkammers en Schatkamers. Andere speerpunten van het transformatieplan zijn de nieuwe programmalijnen van Rijksmuseum Twenthe (zie het hoofdstuk over de programmering in 2021); het Twentelab en De Atlas van Ooit (zie het hoofdstuk over het collectiebeheer). Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek keren zich de komende jaren niet alleen programmatisch binnenste buiten maar ook fysiek.

Daarnaast is in het verslagjaar een begin gemaakt met het zesde speerpunt, genaamd 'De stad als podium'. Daarmee bedoelen we dat de musea zich ook letterlijk naar buiten richten. Zo zijn in 2021 plannen gemaakt voor de herinrichting van Lokaal Roombeek (entreegebied van De Museumfabriek) met een compleet nieuwe toegang. Ook zijn gesprekken gevoerd met de AKI en met Tetem om te bezien hoe het grote plein bij De Museumfabriek omgetoverd kan worden tot een levendig cultuurplein.

Met een architect en een landschapsarchitect wordt nagedacht over de entree en de opening van Rijksmuseum Twenthe naar de stad toe en over de ingebruikname van de twee kavels grond van Rijksmuseum Twenthe aan de Museumlaan. Het is inmiddels meer dan dertig jaar geleden dat een grote zaal en nieuw museumcafé aan het museum werden toegevoegd. Het hoofdgebouw is sterk aan modernisering toe waarbij de zalen gerenoveerd moeten worden, de klimaatinstallaties vernieuwd, het kantoorgebouw geherstructureerd, en het gehele complex verduurzaamd.

Rijksmuseum Twenthe is meer dan 90 jaar geleden geopend. Het is een streng gebouw met een hoge stoep, dat toen paste bij het idee van een kunsttempel, waar gepaste stilte en eerbied werden verwacht. Maar tegenwoordig verwacht het publiek een plek waar ze zich thuis voelen. Een plek waar men elkaar ontmoet, een kop koffiedrinkt, een lezing bijwoont, een krant of een tijdschrift leest. Het ideale museum ligt aan een plezierig plein of in een groen park waar mensen flaneren, waar kinderen spelen en waar de kunst natuurlijk is. Een museum dat drempelloos is en toegankelijk voor iedereen. In ons transformatieplan omschrijven we onze ambitie als volgt: "En hoe mooi zal het zijn als Rijksmuseum Twenthe de twee kavels die het museum bezit aan het begin van de Museumlaan omvormt tot een klein museumpark met een heerlijk paviljoen, halverwege de Enschedese Museummijl, dat vanuit de binnenstad dient als poort naar Roombeek – en weer terug. Een paviljoen als een zomerse uitspanning in een vriendelijk park waar kinderen

spelen op en met de kunst. Een park dat tevens podium is voor tentoonstellingen, voorstellingen en ontvangsten. De plek om te zien en om gezien te worden.”

Deze ambitie kunnen we als museum niet alleen realiseren. Daartoe hebben we organisatorische en financiële steun van velen nodig, waaronder overheden, fondsen, bedrijfsleven en al onze stakeholders. Aldus werd 2021, het jaar waarin de pandemie maar niet leek te willen wijken, ook het jaar waarin een begin gemaakt werd met een geheel nieuw hoofdstuk in de ontwikkeling van de beide musea.

Arnoud Odding

Directeur-bestuurder van Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek

1. Activiteiten en tentoonstellingen

1.1 Rijksmuseum Twenthe

In de periode 2013 tot en met 2020 stond in Rijksmuseum Twenthe telkens de vraag centraal 'wie wij zijn en hoe we zijn geworden'. We richtten ons daarbij op de 'kantelmomenten' in de westerse geschiedenis. De 'momenten' waarop de werking en de loop van de geschiedenis voelbaar waren. In 2019 leidde dat tot de grote tentoonstelling 'De Naakte Waarheid' waar in ruim 100 kunstwerken de hele westerse mentaliteitsgeschiedenis van de late middeleeuwen tot de vroege 21e eeuw vanuit één samenhangend perspectief werd belicht. De Naakte Waarheid was het slotspektakel van een langdurig onderzoek in tientallen tentoonstellingen. Aan het begin van dit nieuwe decennium is het tijd om nieuwe accenten te zetten.

In de nieuwe beleidsperiode (2021-2024) kijken we naar het heden en de toekomst: 'wie we zijn en hoe we zullen worden'. Met onze artistieke toekomstverkenningen brengen we drie maatschappelijke vraagstukken die wereldwijd spelen naar de museumzalen. Ten eerste de ecologische vraag hoe wij onze toekomst vorm kunnen geven zonder die wereld verder te verstoren. Wat moeten we doen of nalaten? Deze programmalijn noemen we het *Green lab*. De tweede programmalijn – *Body Politics* – gaat over diversiteit en over persoonlijke en groepsidentificatie. Wie mag ik zijn? De derde programmalijn – *Truth* – gaat over waarheid en beeldvorming in een tijd van massamedia en conflicterende belangen en idealen. Wat wil ik weten?

1.1.1 Tentoonstellingen

In het najaar van 2020 openden drie solotentoonstellingen van hedendaagse kunstenaars die alle doorliepen tot in 2021. Vanwege de lockdown is geen van deze tentoonstellingen nog voor publiek te zien geweest afgelopen jaar.

Carlijn Kingma. Architectuur van het onzichtbare
– t/m 9 mei 2021

Architectuur van het onzichtbare was de eerste museale tentoonstelling van Carlijn Kingma (Zutphen, 1991). Kingma maakt ontzagwekkende en verfijnde tekeningen die zijn opgebouwd uit architectonische elementen en structuren. Haar tekeningen, of kaarten zoals ze deze zelf noemt, zijn imaginaire landschappen waarin ze de kijker meeneemt op reis langs de geschiedenissen en toekomstscenario's van grote thema's van de mensheid, zoals de utopie, het kapitalisme en de moderniteit. Tijdens de tentoonstelling was Kingma's meest recente werk *Het weefsel der mensheid*, dat zij maakte i.s.m. schrijver Rutger Bregman, voor het eerst te zien.

Aldo van den Broek. In every dream home a heartache
- t/m 28 februari 2021

Bij Aldo van den Broek (Delft, 1985) lopen leven en kunst naadloos in elkaar over. Zijn avontuurlijke en bij vlagen nogal chaotische bestaan vindt zijn directe weerslag in zijn schilderijen en sculpturen. Het zijn rauwe werken, vaak gemaakt van op straat gevonden materialen als karton, pizzadozen en kauwgompakjes. In RMT toonde Van den Broek zijn meest recente schilderijen en sculpturen. De teksten in de tentoonstelling waren van de hand van schrijfster Maartje Wortel, die op poëtische wijze Aldo's leven en werk aan elkaar weet te knopen.

Nour-Eddine Jarram. Beeldenstorm

- t/m mei 2021

Nour-Eddine Jarram (1956) kwam eind jaren zeventig vanuit Marokko naar Enschede om te studeren aan de roemruchte kunstacademie AKI. Hij is nooit meer uit Enschede vertrokken en werkt tot op vandaag de dag aan een rijk oeuvre dat op (inter)nationale erkenning kan rekenen. De titel *Beeldenstorm* verwijst naar wat Jarram noemt 'de overwinning van de figuratie'. Opgegroeid in een beeldcultuur die werd bepaald door decoratie in plaats van figuratie, was het verbeelden van de zichtbare wereld niet vanzelfsprekend. Jarram moest de werkelijkheid veroveren in zijn tekeningen van landschappen en portretten. Met *Beeldenstorm* was zijn werk voor het eerst te zien in Rijksmuseum Twenthe.

Christiaan Zwanikken. Sheer Seeds and Monochrome Instability

23 mei – 12 september 2021

Als tweede kunstenaar nam Christiaan Zwanikken zijn intrek in Het Groene Lab, de groene werkplaats van Rijksmuseum Twenthe. Zwanikken is bekend om zijn kinetische sculpturen, waarin mens, dier en machine samenvloeien. De laatste jaren manifesteert Zwanikkens interesse voor de botanische wereld zich steeds nadrukkelijker in zijn werk. Dit heeft geleid tot multisensorische installaties waarin onderzoek naar planten én planten zelf een centrale rol innemen.

Het vertrekpunt van Zwanikkens jongste werk is de veronderstelling dat de menselijke activiteiten die klimaatverandering en afname van biodiversiteit veroorzaken, symptomen zijn van een groter probleem ten aanzien van hoe wij de wereld ervaren. Terwijl technologie steeds meer onze levens binnendringt, neemt de rol van de gevoelige ervaring van de omgeving af. Volgens Zwanikken wordt het zonder empathie voor biodiversiteit praktisch onmogelijk om een stabiele psychologische basis op te bouwen die nodig is om de huidige milieucrisis op te lossen.

Paradox van de Deense Gouden Eeuw. I.s.m. Nivaagaard Collectie Denemarken

22 mei – 29 augustus 2021

Gouden Eeuwen worden uitgeroepen in tijden waarin er behoefte is aan een verbindende factor, aan een goed verhaal waarin kan worden teruggegrepen op een schitterend, glorieus, nationaal verleden. Maar met de Deense Gouden Eeuw – die geen volle maar ongeveer een halve eeuw duurt – is iets opmerkelijks aan de hand.

Want het begin van de 19de eeuw is voor Denemarken allesbehalve glorieus. Denemarken is een wereldmacht in verval: glansloos verloren oorlogen, het verlies van bijna de gehele vloot, een pijnlijke afscheiding met Noorwegen, de afbrokkelende monarchie en een staatsfaillissement. Denemarken is een schim van zichzelf, een land aan de afgrond.

Uitgerekend op deze periode wordt trots het stempel van een Gouden Eeuw gedrukt.

Met deze tentoonstelling toonde Rijksmuseum Twenthe ruim vijftig werken uit de Nivaagaard Collectie. Belangrijke vertegenwoordigers van deze bloeiperiode in de Deense schilderkunst als Eckersberg, Købke, Rørbye, Hansen, Roed en Marstrand, en een jongere generatie schilders als Lundbye en Skovgaard, zijn vertegenwoordigd. Zo toont het museum een dwarsdoorsnede van het 'gouden tijdperk' voor Denemarken, en geven de schilderijen inzicht in de paradox die eraan ten grondslag ligt.

Na de Jacht!

eind mei t/m 12 september 2021

In maart 2021 was de aankoop van het schilderij *Gezicht op Hampstead Heath* van John Constable eindelijk helemaal rond en kon het werk gepresenteerd worden aan het publiek. Rondom deze verwerving is een collectiepresentatie samengesteld met vele andere hoogtepunten uit tien jaar verzamelen, zoals het landschap van Constable's voorgangers Thomas Gainsborough. Daarnaast waren ook een groot aantal recente aankopen op het gebied van hedendaagse kunst te zien, die zijn gedaan met een bijdrage uit de collectieprogramma's van het Mondriaan Fonds. Tenslotte bevatte de tentoonstelling ook een aantal recente schenkingen.

Artemisia. Vrouw & Macht

26 september – 23 januari 2022 (verlengd tot 27 maart)

Na grote presentaties in onder meer Rome, New York, Milaan en, recentelijk, in Londen was voor het eerst ook in Nederland en ruime selectie van het werk van barokkunstenaar Artemisia Gentileschi te zien. Artemisia Gentileschi was een van de bekendste, meest belangrijke kunstenaars van de Italiaanse barok.

De tentoonstelling Artemisia. Vrouw en Macht draaide om het bijzondere leven en werk van Artemisia. Het project past binnen een recente "herontdekking" van de kunstenaar in de afgelopen decennia, met enkele grote presentaties in onder meer Rome, New York, Milaan en onlangs in Londen. De herontdekking van een vrouwelijk icoon, een kunstenaarsdochter, een uitstekende (portret)schilder die een bijzonder leven leidt. Maar deze tentoonstelling draaide niet alleen om het spanningsveld tussen leven en werk. Net zo goed gaat het om de verschillen en overeenkomsten tussen Artemisia's tijd en onze hedendaagse blik.

Om het bijzondere, eigenzinnige karakter van het werk van Artemisia te benadrukken, werd haar werk getoond naast dat van getalenteerde schilders uit dezelfde uitzonderlijke artistieke periode, de barok. In vergelijking en overeenkomst, laat Rijksmuseum Twenthe zien hoe het vrouw zijn van Artemisia zich manifesteert in haar oeuvre. Naast het werk van schilders die met net zo'n verleidelijke intentie te werk gaan. Mannelijke tijdgenoten die Artemisia veelal, persoonlijk of van reputatie, gekend moet hebben. Schilders van wie het werk zich op een manier verhoudt tot dat van Artemisia, waaronder haar vader Orazio, Giovanni Baglione, Spadarino, Guercino, Antiveduto Grammatica en Luca Giordano.

Collectie K-K

eind mei t/m 12 september 2021

Parallel aan Na de Jacht! was in RMT een intieme presentatie te zien met werken uit de Collectie K-K. De Collectie K-K is bijeengebracht door een verzamelaarsechtpaar. In het afgelopen decennium hebben zij ruim zeventig werken uit hun verzameling aan het museum geschonken, waarvan straks een selectie is te zien.

In 2021 is Rijksmuseum Twenthe een structurele samenwerking aangegaan met het GGOBOT-festival. GGOBOT is een 4-daags festival over kunst en technologie dat jaarlijks in september plaatsvindt in Enschede. In de afgelopen tien jaar zijn er verschillende incidentele samenwerkingen geweest met GGOBOT, maar nu is besloten om ieder jaar parallel aan het festival een tentoonstelling te organiseren in RMT. De tentoonstelling sluit inhoudelijk aan bij het festivalthema én de programmalijnen van RMT, en wordt samengesteld door RMT en GGOBOT.

Deep Truth

10 september 2021 t/m 9 januari 2022

In de eerste tentoonstelling in het kader van deze samenwerking werd de betekenis van het begrip 'waarheid' in de 21ste eeuw verkend. In *Deep Truth* verkenden vijftien (inter)nationale kunstenaars het idee waarheid in al haar complexiteit. Ze ontrafelen hoe waarheden worden geconstrueerd of gemanipuleerd, spelen er een geraffineerd spel mee of laten ons een glimp zien van een toekomst waarin *deep fakes* en *artificial intelligence* onze blik op de wereld bepalen. Maar ze speculeren ook over nieuwe manieren om naar de wereld te kijken, over denkkaders die beter aansluiten bij de tijd waarin we leven en de toekomst die we tegemoet gaan.

Colors of Life. Fotomanifestatie Enschede 2021

10 oktober 2021 – 9 januari 2022

Het thema van de Fotomanifestatie Enschede was afgelopen jaar 'Colors of Life', een ode aan kleur en optimisme.

Ilvy Njiokiktjien - 'Born Free - Mandela's Generation of Hope'

Fotograaf Ilvy Njiokiktjien volgde tien jaar lang de eerste generatie jongeren die na de afschaffing van het apartheidssysteem opgroeide in 'gelijkheid'. Born Free geeft een uniek beeld van de dromen, teleurstellingen en prestaties van deze generatie die zich kenmerkt door een ontwapenende openheid en flexibiliteit.

Ernst Coppejans – “SOLD”

“SOLD” is een reeks anonieme portretten van slachtoffers van mensenhandel. Geschokt door de grote schaal waarop moderne slavernij, ook in Nederland, plaatsvindt, doet Coppejans sinds 2016 onderzoek naar dit fenomeen: hij zocht de slachtoffers op in hun tijdelijke opvang, noteerde hun verhalen en fotografeerde hen, het gezicht onherkenbaar, in hun eigen kleren, omringd door hun eigen spullen.

1.1.2 Activiteitenprogramma RMT

Ondanks het feit dat de musea van januari tot juni 2021 gesloten zijn geweest konden in 2021 nog veel activiteiten worden georganiseerd. Wel golden er ook in de tweede helft van het jaar nog veel beperkingen.

Zo organiseerden wij elke week instaprondleidingen bij onze vaste collectie en vanaf 26 september bij de tentoonstelling *Artemisia. Vrouw & Macht*. Bezoekers konden zich drie keer per week inschrijven voor deze gratis rondleidingen. Tijdens de tentoonstelling van Christiaan Zwanikken (t/m 12 september) werden er verschillende workshops voor jong en oud gegeven in onze ateliers en binnentuin.

Tijdens de tentoonstelling van Artemisia konden we weer meer uitpakken met activiteiten. Zo organiseerden we verschillende activiteiten voor onze vrienden en weldoeners, maar ook tekenworkshops voor volwassenen en voor kinderen. Daarnaast was er een kinderaudiotour te volgen door de tentoonstelling en maakte onze vormgever een speciaal Artemisia werkboekje. Ook richtten we een tekenatelier in op zaal, waar tijdens openingstijden bezoekers aan de slag konden. Voorts waren er verschillende lezingen geprogrammeerd met o.a. Joost Keizer, Wieteke van Zijl (deze kon helaas niet doorgaan) en Arnoud Odding (viermaal).

Ook de jaarlijkse Museumnacht op zaterdag 6 november 2021 stond in het teken van Artemisia. Voorts organiseerden we speciale avondopenstellingen 'Artemisia by Night' met een op maat gemaakte theatervoorstelling door De Maakers (De Maakers is een kweekvijver voor jong theatertalent van 15 tot 25 jaar uit Oost-Nederland), muziek en Italiaanse hapjes. Hoogtepunten

waren ook de lezingen met concert in samenwerking met de Nederlandse Reisopera en het Wilminktheater. Helaas moesten de musea een aantal dagen voor kerst de deuren weer sluiten waardoor het kerstvakantieprogramma niet door kon gaan.

1.1.3 Collectiepresentaties

Ars longa, vita brevis ('de kunst is lang, het leven kort') is de collectiepresentatie van Rijksmuseum Twenthe, **die geheel 2021 te zien was**, met als centrale thema 'de menselijke conditie'.

Het museum heeft negen kunstenaars uitgenodigd om ieder een eigen zaal in te richten en daarbij gebruik te maken van de museumcollectie in relatie tot een nieuw of bestaand werk van de kunstenaar. Zo zijn er in totaal negen elkaar opvolgende kabinetten ontstaan waarin de kunstenaars met hun installaties het verhaal van 'La condition humaine' vertellen, de menselijke conditie in de 21ste eeuw.

De negen kunstenaars die voor *Ars longa, vita brevis* een kabinet hebben ingericht zijn Bart Hess, L.A. Raeven, Berend Strik, Philip Vermeulen, Anne Wenzel, Peter Zegveld, Karin Arink (i.s.m. Renée Kool), Armando en Siliva B. Hun installaties volgen de verschillende fasen uit een mensenleven, beginnend met de begeerte en in de eerste zaal en eindigend met 'memento mori' in de laatste zaal. Ofwel het menselijk leven in negen episodes.

De Schatkamers – collectiepresentatie, geheel 2021

In De Schatkamers zijn hoogtepunten uit de eigen collectie te zien. Van middeleeuwse altaarstukken en miniatures tot 17de-eeuws keramiek, een overweldigende portrettengalerij en de prachtigste landschappen.

De veelzijdigheid en rijkdom van de collectie van RMT is in zes schatkamers gepresenteerd: de middeleeuwen, landschappen, portretten, zilver en kunstnijverheid. Sinds de opening van het museum in 1930 is de collectie uitgegroeid tot een omvangrijke en diverse kunstverzameling, die vrijwel alle stromingen in de Westerse kunstgeschiedenis vertegenwoordigt, vanaf de middeleeuwen tot heden.

1.2 De Museumfabriek

1.2.1 Nieuwe Wunderkammers

In het najaar van 2020 en het voorjaar van 2021 zijn in de zogenoemde 'tweede pakloods' van het hoofdgebouw een zestal nieuwe Wunderkammers gerealiseerd. Zes Wunderkammers met uiteenlopende onderwerpen als vliegen, ijdelheid, tekenen, (Enschedese) rampen, tekenen en de Verlichting. Vanwege de pandemie moesten deze Wunderkammers veel langer gesloten blijven voor publiek dan menigeeen had verwacht.

1.2.2 Publieksprogramma De Museumfabriek 2021

In 2021 bleek de coronapandemie nog volop aanwezig in heel de samenleving, en dus ook in De Museumfabriek. Het museum was slechts van 5 juni tot eind december 2021 geopend voor

publiek. In de tussenliggende periode was het geheel gesloten, en was het onmogelijk om activiteiten, vakantiefestivals, lezingen en ontvangsten te organiseren.

In de periode dat De Museumfabriek geopend was, vond er rijk publieksprogramma plaats voor jong en oud.

Vakantiefestivals

Zomer 2021: De Uitvindfabriek

Tijdens de zomervakantie was DMF een plek voor echte Willie Wortels. In de Uitvindfabriek bewonderde het publiek de razendsnelle waterstofauto's van Green Team Twente, liet zich verrassen door de wervelende shows van Mad Science, werd wetenschapper met professor Fred en ging zelf aan de slag in Eiberts Atelier met kunstenaar Eibert Draisma.

Herfst 2021: De Lichtfabriek

Overall om ons heen is licht. Natuurlijk en gemaakt licht. Zonder licht kunnen we niet, maar wat is het eigenlijk, waar komt het vandaan en wat kan je er allemaal mee? Tijdens de herfstvakantie speelde het publiek met licht. Met een zaklamp kon men op zoek naar ontsnapte insecten, voor museumbewaker spelen en uilen spotten.

In de Makerspace werden lampionnen gemaakt van blik, glas of oude cd's. Kinderen maakten hun eigen lichtbak om als nachtlampje of onderzoekstafel te gebruiken, om eigen gevonden schatten te bekijken. Professor Fred bedacht een spectroscop die kinderen zelf konden maken. Natuurlijk konden er 's avonds sterren worden gekeken bij de Sterrenwacht. Als speciale activiteit kon iedereen op vrijdagavond 22 oktober het museum bezoeken.

1.2.3 MuseumJeugdUniversiteit

Van 21 september tot en met 21 december vond een nieuwe editie van de MJU plaats. Dit keer verdiepten de jonge deelnemers zich samen met kunstenaar, uitvinder en ontwerper Wout Zweers in de Rube Goldbergmachine (een soort dominospel, waar alle stenen achter elkaar omvallen, maar dan op een heel verrassende wijze met bijzondere spullen).

1.2.4 Museumnacht

Op zaterdagavond 6 november vond de tweede editie van de Museumnacht plaats. Samen met acht andere culturele instellingen uit Enschede nam De Museumfabriek deel met een geweldig programma met 'textiel' als rode draad. Bij 'De Museumfabriek College Tour' interviewde journalist Ernst Bergboer drie textielpioniers.

Met Hellen van Rees werd gesproken over haar slow-fashion collecties die zich richten op authentiek, veelal handgemaakt textiel, met de nadruk op duurzaamheid. Met als resultaat herkenbare hedendaagse kledingstukken. In onderzoeksprojecten is Hellen gespecialiseerd in de integratie van technologie in textiel.

Bas Assink, manager Strategie en Beleid voor Twente Milieu, de grootste afvalinzamelaar van de regio, zet zich nadrukkelijk in voor de verduurzaming van het bedrijf en de samenleving.

Annemieke Koster zette na de ramp in de kledingindustrie in Bangladesh haar frustratie om in actie. Ze besloot duurzaam en lokaal mode- en interieurtextiel te gaan produceren van

gerecyclede garens, en werd daarbij geholpen door de laatste weverij in Enschede, waar haar bedrijf nog steeds gehuisvest is.

Ook was er veel ruimte voor muziek. Druiprek is een gemaskerde RAVE act met analoge synthesizers. Ze maken house/ rave gecombineerd met mysterieuze, obscure samples. Tijdens de Museumnacht draaiden ze een toffe set in samenwerking met de werkende weefmachines van De Museumfabriek.

In het Los Hoes van het museum was een theater-monoloog te horen van Hermanna Molkenboer, die eind 19e eeuw opeens fabrikant werd van de Oldenzaalsche Stoomweverij J.H. Molkenboer jr., nadat haar man overleed. Met veel succes gaf ze leiding aan deze weverij in een door mannen gedomineerde wereld. In deze monoloog hoorde het publiek haar levensverhaal.

1.2.5 Weekendschool Toppers op zondag!

Ook in 2021 was De Museumfabriek weer de locatie van Weekenschool Toppers op zondag!. Toppers op zondag biedt gemotiveerde jongeren die opgroeien in een minder kansrijke omgeving de mogelijkheid en kansen om vooruit te kijken naar de toekomst.

1.2.6 MuseumPlusBus

Sinds 2012 verwelkomt De Museumfabriek groepen van de Museum Plus Bus. Stichting Museum Plus Bus is een samenwerkingsverband van veertien Nederlandse musea en richt zich speciaal op groepen senioren die door hun lichamelijke conditie, geïsoleerde leefomgeving of financiële situatie niet zelfstandig op pad kunnen. Met een geheel verzorgd arrangement bezorgt de Museum Plus Bus ouderen een bijzondere culturele dag uit. De steun van de VriendenLoterij en haar deelnemers maakt het mogelijk dit arrangement kosteloos aan te bieden. We konden in 2020 geen groepen met de Museum Plus Bus in het museum ontvangen. Als alternatief reisden replica's met topstukken van De Museumfabriek het land door.

1.3 Educatie RMT en DMF

Onderzoeken, spelen en maken

Het onderwijs in kunst en cultuur heeft de toekomst: daar worden de talenten opgeleid die later een voortrekkersrol kunnen vervullen in de creatieve kennissamenleving. De educatieve programma's van RCE (het educatief samenwerkingsverband tussen Rijksmuseum Twenthe, De Museumfabriek en Tetem) worden ontwikkeld vanuit de begrippen verwonderen, onderzoeken en creëren.

De programma's leggen altijd verbindingen tussen kunst, erfgoed, cultuur, onderwijs, wetenschap en technologie. Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van creativiteit, kritisch en oplossingsgericht denken en digitale geletterdheid van kinderen en jongeren. Zij ontwikkelen hun communicatieve en sociale vaardigheden, de verbeeldingskracht wordt gestimuleerd, maar ook het vermogen tot reflectie en samenwerken. Op deze manier worden ze klaargestoomd voor de uitdagingen van de 21e eeuw.

Kinderen komen op een onderzoekende, spelende en makende manier in aanraking met een breed scala aan kunstdisciplines. Het gezamenlijke aanbod is opgedeeld in elf thema's met elk een eigen focus. De workshops worden gegeven door kunstenaars en techneuten. Ze zijn uitdagend en sluiten goed aan bij de beleevingswereld van de nieuwste generatie.

Educatie tijdens corona

Voor de educatieve programma's die in Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek plaatsvonden, had de coronapandemie opnieuw grote impact. Doordat scholen moeilijker naar het museum toe kunnen komen is het aantal leerlingen dat gebruikmaakt van de educatieve programma's van RCE gedaald ten opzichte van de situatie voor corona. In 2021 maakten bijna 23.000 leerlingen gebruik van de educatieve programma's.

Expeditie Groen

Omdat het onderwijs nog heel voorzichtig is met het bezoeken van cultuurinstellingen is binnen RCE in 2021 een reizende tentoonstelling ontwikkeld. Expeditie Groen brengt museale objecten in de school. Expeditie Groen is een ontdekkingstocht voor kinderen over het thema duurzaamheid. Het begint met een brief van Professor Groen: hij heeft hulp nodig van de kinderen. Al tijden reist hij de wereld over om te onderzoeken hoe de wereld duurzamer kan worden. Maar wat is duurzaamheid eigenlijk? En wat kan je zelf doen? In de brief vertelt de professor over Expeditie Groen. Binnenkort komt zijn tent met kisten namelijk een week op school staan, en kunnen de kinderen helpen door allerlei puzzels op te lossen, creatieve oplossingen te verzinnen en proefjes te doen over energie.

Expeditie Groen is een coproductie tussen De Museumfabriek en Tetem.

1.4 Academie van Verbeelding RMT en DMF

Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek hebben zichzelf de nadrukkelijke opdracht gesteld om 'binnenste buiten te keren'. De musea willen mensen, bedrijven, instellingen, ideeën en initiatieven van buiten de musea leren kennen en samenwerkingen met ze aangaan, en ze tegelijkertijd betrekken bij dat wat er binnen de musea gebeurt. De Academie van Verbeelding is daarmee een werkwijze van co-creatie om samen met anderen activiteitenprogramma's voor verschillende publieksgroepen te bedenken, te programmeren en te realiseren.

In 2021 is veel ingezet op het in beeld brengen en leren kennen van de verschillende doelgroepen. Dat heeft geleid tot een concreet idee over een Museumclub voor kinderen die in de zomer van 2022 wordt gelanceerd, tot NEXT Nights – avondopenstellingen voor en met jongeren georganiseerd, met samenwerkingen met bijvoorbeeld Sickhouse, Stanislaus en ArtEZ – die vanaf maart 2022 plaatsvinden, en tot lezingen- en activiteitenprogramma's die in samenwerking met de Vrienden van de musea worden geprogrammeerd en georganiseerd.

Daarnaast vonden in 2021 pilots plaats met Stichting New Faces, over het betrekken van nieuwkomers bij onze organisatie, en werden concrete plannen gemaakt voor de pilot BeeldTaal met Gemeente Enschede en M-Pact, waarbij de taalklassen van M-Pact taallessen krijgen tijdens rondleidingen door Rijksmuseum Twenthe. Ten slotte is een traject gestart met Accessibility (onderdeel van Stichting Bartiméus) en Stichting De Zonnebloem om Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek zo toegankelijk mogelijk te maken voor alle bezoekers.

2. Kennis en Collecties Twentelab

2.1 Realisatie collectiecentrum Twentelab

Nadat in 2020 het tijdelijk collectiecentrum in de derde pakloods van De Museumfabriek was gerealiseerd werd in 2021 gewerkt aan de bouw en voltooiing van het definitieve collectiecentrum met het depot, de collectiewerkplaats, fotostudio en het restauratieatelier. Allemaal faciliteiten voor De Museumfabriek én voor Rijksmuseum Twenthe.

De Covid-19 pandemie zat de planning echter flink in de weg, een groot deel van het jaar kon bij de voorbereiding van de verhuizingen geen beroep gedaan worden op onze ‘hulptroepen’, de grote groep vrijwilligers. Ook bleek in het voorjaar, bij het aanvragen van de offertes dat de prijzen van grondstoffen en bouwmaterialen sterk in prijs waren gestegen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting in 2019. De geoffreerde bedragen lagen ver boven de begrote bedragen, we moesten terug naar de tekentafel om sommige delen te vereenvoudigen, zonder concessies te willen doen aan de gewenste functionaliteiten.

Eind augustus konden we dan toch echt met de werkzaamheden beginnen. Arnoud Odding (directeur Museumfabriek) en Vincent Robijn (directeur Historisch Centrum Overijssel) sloegen het eerste gat in de muur, als startschot van de sloopwerkzaamheden.

Half oktober waren alle binnenmuren weg en de klimaatinstallatie ontmanteld. Eind november was het klimaatsysteem aangepast aan de nieuwe situatie en was een groot deel van de nieuwe depotstellingen opgebouwd en de art-handling en quarantaineruimte gerealiseerd. In december startte de verhuizing van collectie vanuit de oude depots van De Museumfabriek. In december werd ook het hele (externe) depot in Leek van Rijksmuseum Twenthe verhuist, zodat per 1 januari 2022 de huur opgezegd kon worden. Eind april 2022 zijn ook de nieuwe fotostudio, het restauratieatelier en collectiewerkplaats gereed. Het restauratieatelier, waar alle werkzaamheden zichtbaar voor publiek worden uitgevoerd, is dan het grootste van Oost-Nederland.

In het collectiecentrum, voor een deel in het verslagjaar al in gebruik in pakloods 3, is alle apparatuur en zijn alle werkplekken “mobiel”. Niet alleen zijn we flexibel in de eigen werkopstellingen, ook kan de meeste apparatuur worden uitgeleend. In september 2021 waren De Museumfabriek en Rijksmuseum Twenthe samen met partner Collectie Overijssel initiatiefnemer voor het samenwerkingsverband *Erfgoedplatform Overijssel*, dat kennis en diensten aanbiedt aan kleinere erfgoedorganisaties in de regio. Tientallen vrijwilligers van kleinere collega-musea hebben inmiddels een cursus “omgaan met museale voorwerpen” gekregen. Het doel is om ook onze kennis met betrekking tot oral history en collectiedigitalisering en ontsluiting te delen met andere erfgoedorganisaties in de regio.

2022: Kenniscentrum

Het komende boekjaar 2022 hopen we grote stappen te kunnen zetten met de realisatie van het tweede en daarmee laatste deel van het Twentelab. In 2021 is met architect Bjarne Mastenbroek en de Vereniging van Eigenaren al overeenstemming bereikt over de verbouwingsplannen. Er komt een door ons gewenste nooduitgang via het terrein van de bewoners. De start van de verbouwing zal plaatsvinden vanaf september 2022

2.2 De start van de Atlas van Ooit in 2021

Toen de eerste onderdelen van het Twentelab gereedkwamen en de vrijwilligers steeds gestructureerder kennis begonnen te verzamelen over de collecties konden we ook gaan nadenken over de volgende stap. Met nieuwe depots, fotostudio, restauratieatelier, digitaliseringsmogelijkheden, bibliotheek, collectiewerkplaatsen en fossielenprepareerstudio waren we er nog lang niet. We misten een digitaal instrument waardoor collectiemedewerkers én publiek informatie op eenvoudige wijze konden opslaan en ook weer ontsluiten. Daaruit is het hoogst innovatieve plan voor De Atlas van Ooit ontstaan. De Atlas van Ooit is een digitaal platform waarbij alle objecten, foto's, schilderijen en verhalen in museumcollecties met behulp van geografische coördinaten digitaal verbonden worden met de plek waar ze vandaan kwamen. De digitale en de fysieke wereld smelten samen tot één ervaring in de Atlas van Ooit. Met de Atlas van Ooit brengen we de objecten dichterbij het publiek en geven ze nieuwe betekenis.

De Atlas ontsluit de collectie op drie manieren.

Ten eerste door, na een zoekopdracht de objecten op een kaart te tonen. Een bezoeker van de website ziet de ruimtelijke spreiding van de objecten. Of, bij gebruik "buiten" ziet de bezoeker welke voorwerpen in de buurt zijn. Voorwaarde is dat de coördinaten ingevoerd zijn waar de voorwerpen vandaan komen.

De tweede manier is ontsluiting in het museum. Bij een flink aantal voorwerpen zijn in de collectiedatabase filmpjes, audiofragmenten, documenten of verwijzingen naar internetpagina's gekoppeld. In de musea is deze informatie op te roepen via QR-codes, waardoor op eenvoudige wijze audiotours, educatieve programma's of extra informatie over museale objecten gegeven wordt.

Tenslotte is er nog de meer traditionelere manier van zoeken in de collectie. Na een zoekactie verschijnt het resultaat van de zoekactie met afbeeldingen en informatie.

Bij het opstellen van de projectbeschrijving zochten we mogelijke samenwerkingspartners. Dit collectie-zoekprogramma zal immers nog waardevoller worden als meer musea er mee gaan werken. Het bleek dat veel andere musea ook zeer geïnteresseerd waren in deze instrumenten. Inmiddels hebben meer dan 12 organisaties serieuze interesse getoond. Het Mondriaanfonds financiert de ontwikkeling van de eerste versie (1.0) van de atlas. Voorjaar 2022 gaat deze '1.0 versie' online. In de loop van 2022 kunnen de eerste andere musea ontsloten worden via de Atlas. De Atlas van Ooit is een experimenteel samenwerkingsproject dat musea helpt om nieuwe publieksgroepen te bereiken.

De database van De Museumfabriek was sterk verouderd. Om de online koppeling te maken met de Atlas van Ooit moest de collectie overgezet worden naar een nieuw systeem van Axiell Collections. Deze conversie is in februari 2022 afgerond. Vervolgens zal ook de volledige bibliotheek van Rijksmuseum Twenthe toegevoegd worden aan het nieuwe systeem. De boekencollecties van beide organisaties zijn dan digitaal samengevoegd. De gehele boekencollectie kan direct ontsloten en doorzoekbaar worden via de Atlas van Ooit. De meer professionelere gebruikers van de bibliotheek kunnen met het gebruikersvriendelijke programma Axiell internet server (aangeschaft in 2021) uitgebreid zoeken in collectie en bibliotheek. Het softwarematige en digitale deel van het kenniscentrum van het Twentelab is daarmee al gerealiseerd. Op de valreep van 2021 ontving De Museumfabriek een subsidie van Provincie Overijssel om de collectiedatabases van 10 erfgoedinstellingen op orde te brengen en klaar te maken voor de ontsluiting via de Atlas van Ooit.

2.3 Aanwinsten Rijksmuseum Twenthe

In 2021 zijn er in totaal 123 objecten verworven voor de museumcollectie. De aanwinsten kunnen worden onderverdeeld in aankopen (4), legaten (11), bruiklenen (2) en schenkingen (106). De werken die zijn verworven kunnen een enkele uitzondering daargelaten worden gerekend tot de verzamelgebieden moderne en hedendaagse kunst.

2.1 Schenkingen, legaten en bruiklenen

Rijksmuseum Twenthe is een echt mecenasmuseum. Zonder de particuliere verzamelaars van honderd jaar geleden zou het museum nooit hebben bestaan, en zonder de collectioneers van nu zou het museum een monument van het verleden zijn geweest. Particuliere schenkers en verzamelaars houden de museumcollectie levend.

Het grootste deel van de nieuwe aanwinsten van 2021 is wederom in de collectie gekomen via schenking. Deze schenkingen zijn gedaan door verschillende particulieren, waarbij hier vanwege de omvang van de schenkingen specifiek worden genoemd een particuliere collectie uit Leiden en de schenkers achter de Collectie K-K. Vanuit een Leidse particuliere collectie is al gedurende een lange tijd een grote collectie hedendaagse glaskunst van o.a. Willem en Bernard Heesen in Rijksmuseum Twenthe in bruikleen ondergebracht. In 2020 hebben de eigenaren van deze collectie een deel van dit bruikleen aan het museum geschonken, en ook in 2021 hebben zij weer een schenking gedaan. Uit de Collectie K-K heeft het museum in de afgelopen jaren eveneens diverse schenkingen ontvangen. In 2021 heeft dit verzamelaarsechtpaar negen werken aan RMT overgedragen van onder anderen Henk Visch, Derk Thijs en Joost van der Toorn.

Vanuit de nalatenschap van dhr. Koelega zijn in totaal tien kunstwerken van Armando en Sjoerd Buisman aan de collectie toegevoegd. En van Micho Chen en Piet Brinkman ontving Rijksmuseum Twenthe een vroeg schilderij van de Twentse Cobra-schilder Theo Wolvecamp als schenking. Dit schilderij vormt vanwege de vroege datering en de artistieke kwaliteit een waardevolle aanvulling op de Wolvecamp-corpus dat reeds aanwezig is in RMT.

Wat betreft de langdurig bruiklenen mag het zilveren zoutvat van de 17de-eeuwse zilversmid Adam van Vianen niet onvermeld blijven. Het zoutvat is verworven op een veiling door de Martens-Mulder Stichting. Deze stichting bezit een grote collectie Nederlandse zilversmeedkunst uit de 17de en 18de eeuw. De collectie is in beheer bij Rijksmuseum Twenthe, waar het grootste deel permanent wordt getoond in de zilverschatkamer. Het recent verworven zoutvat, in de vorm van de Romeinse godin Flora, is ook in de zilverschatkamer te zien.

Aankopen

In 2021 heeft RMT vier grote werken verworven op het gebied van hedendaagse kunst vanuit de bijdrage Collectieprogramma's van het Mondriaan Fonds. Voor de periode 2020-2021 heeft RMT vanuit het fonds een subsidie van 120.000 euro gekregen voor de verwerving van hedendaagse kunstwerken. Deze bijdrage wordt vanuit het museum aangevuld met minimaal 50.000 euro per jaar. De aankopen die in 2021 zijn gedaan passen inhoudelijk binnen de drie programmalijnen, te weten *Het Groene Lab*, *Body Politics* en *Truth*.

In het kader van *Het Groene Lab* heeft RMT de kinetische installatie *Nose Patrol* van Christiaan Zwanikken aangekocht. Zwanikken is geïnteresseerd in de (multi)zintuigelijkheid van planten, die

hij voor mensen ervaarbaar wil maken via zijn technologische installaties. *Nose Patrol* bestaat uit twee zogenaamde geurkanonnen die wolkjes met lavendelgeur uitstoten. Het werk is door Zwanikken over een periode van meerdere jaren ontwikkeld en kan worden beschouwd als een van zijn belangrijkste werken in relatie tot het thema van de plantintelligentie. Van de Nederlands kunstenaar Philip Vermeulen verwierf RMT ook een kinetisch werk, getiteld *Mree's: Seeing Sea*, dat een vernuftig spel speelt met de perceptie van de kijker. Deze aankoop maakt deel uit van de semipermanente collectiepresentatie *Ars longa, vita brevis* waarvoor Vermeulen zelf een zaal inrichtte.

De meest ambitieuze aankoop van afgelopen jaar was het tiendelige werk *Orwell Yellow White II* van de Amerikaanse conceptuele kunstenaar Jenny Holzer. Met deze verwerving voegt RMT wederom een internationale component toe aan de reeds aanwezig deelcollectie conceptuele kunst. Het werk van Holzer heeft daarnaast ook een sterke maatschappelijke component, omdat het vragen oproept over onze hedendaagse omgang met het idee waarheid. Het werk, dat bestaat uit tien uitvergroete, zwartgelakte documenten van de Amerikaanse overheid, was te zien in de *tentoonstelling Deep Truth* (2021) en is verworven in het kader van de programmalijn *Truth*.

Het laatste werk dat in 2021 is verworven is een zogenoemde *large drawing* van de Nederlandse kunstenaar Charlotte Schleiffert. Schleiffert tekent veelal hybride wezens; groteske types, die worden geboren uit collages van tijden, stijlen, culturen en geslachten. Een installatie van Schleifferts *drawings* zal onder de titel *Tolerance Test* in 2022 in RMT te zien zijn. De in 2021 verworven tekening (getiteld *Black Antoinette*) vormt een ensemble met twee andere tekeningen die RMT begin 2022 verwierf. *Black Antoinette* is aangekocht in het kader van de programmalijn *body politics*, die draait om de vraag 'wie ben ik en wie mag ik zijn'.

2.4 Aanwinsten en afgestoten collectie De Museumfabriek

Tijdens lockdown van 2021 zijn gereedschappen voor verschillende ambachten tegen het licht gehouden. Van ieder ambacht is vastgesteld welke gereedschappen specifiek bij het ambacht horen. Alleen die gereedschappen zijn bewaard gebleven. Bij ieder ambacht wordt bijvoorbeeld een hamer gebruikt en hamers verschillen weinig van elkaar. Het bewaren van enkele hamers is voldoende. Deze actie is ingezet omdat er enorm veel schapruimte werd ingenomen door gereedschappen, waarvan meestal de herkomstgegevens onbekend zijn. Op deze wijze is het aantal strekkende meters schappen voor gereedschappen van 30 teruggebracht naar 10. De afgestoten gereedschappen zijn overgedragen aan het Erfgoedarsenaal in Aalden (Drenthe), waar ze gebruikt worden voor educatieve doeleinden, vooral om oude ambachten in het leven te houden. Ook stoelen, kachels en textielstalen zijn ontzamelde en overgedragen aan andere musea. In vrijwel alle gevallen ging het om dubbele exemplaren.

In het voorjaar van 2021 ontving De Museumfabriek het eerste vaccinflesje uit Twente van de GGD. Van tegenstanders van het vaccinbeleid ontving het museum een aantal pamfletten, een spandoek en een jodenster met opdruk.

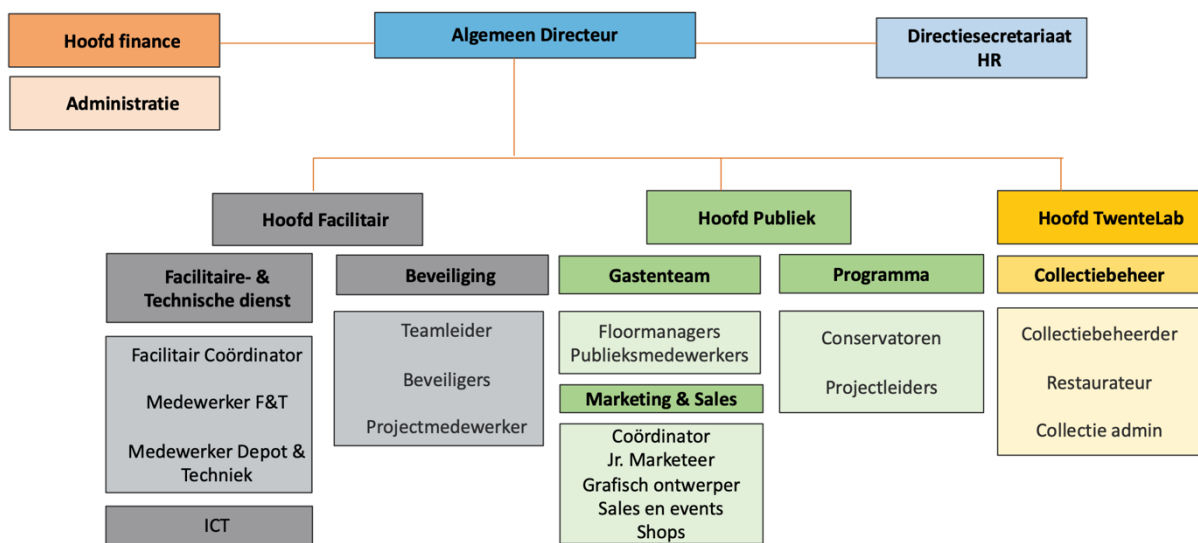
3. Bedrijfsvoering

3.1 Organisatie

Meer dan in eerdere jaren kenmerkten 2020 en 2021 zich door een vrij groot verloop in het betaalde personeel. Dit verloop had meerdere oorzaken. Zo hebben in de afgelopen twee jaar maar liefst zes mensen de organisatie verlaten omdat zij de pensioengerechtigde leeftijd bereikten. Daarnaast was in 2021 één medewerker op een centrale positie het gehele jaar afwezig vanwege langdurige Covid-verschijnselen. De betreffende persoon werkt al meer dan 30 jaar voor het museum. Zijn ervaring werd zeer gemist. In het voorjaar moest helaas een viertal personen afvloeien bij De Museumfabriek vanwege de financiële gevolgen van de pandemie. Ook is van twee personen het tijdelijk arbeidscontract niet verlengd.

Eén van de gevolgen was dat in de tweede helft van het verslagjaar diverse vacatures te vervullen waren. Nu in het voorjaar van 2022, zijn bijna alle vacatures weer ingevuld.

En alhoewel het verloop onder het vaste personeel de achterblijvers voor extra uitdagingen stelde brachten de veranderingen ook nieuwe kansen. Zo is in het voorbije jaar de organisatie platter gemaakt en vereenvoudigd, met minder managementfuncties en ook minder afdelingen. Van vier lijnafdelingen zijn we naar drie lijnafdelingen gegaan: Facilitair, Publiek en Twentelab. De medewerkers in die drie afdelingen leggen verantwoording af aan de hoofden. Daar zit verder geen managementlaag meer tussen. In de laatste maanden van 2021 en de eerste weken van 2022 zijn alle functiebeschrijvingen ‘up to date’ gemaakt.

Wat de definitieve gevolgen voor de vrijwilligersorganisatie – die uit meer dan 200 personen bestaat – zullen zijn is op het moment van schrijven van dit jaarverslag nog niet helemaal duidelijk. Diverse vrijwilligers zijn nog altijd niet weer teruggekeerd. Van sommigen is de vraag of ze überhaupt weer aan de slag zullen gaan. Gelukkig hebben de eerste wervingscampagnes voor nieuwe vrijwilligers al veel reacties gebracht.

3.2 Analyse van het resultaat

Analyse van het exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat 2021 is €185.600 en daarmee €53.300 lager dan het exploitatieresultaat 2020.

Resultatenrekening Rijksmuseum Twenthe		
	2021	2020
Eigen inkomsten	973.300	997.300
Structurele subsidies	2.507.900	2.077.000
Incidentele publieke subsidies	2.786.100	1.758.500
Totaal subsidies	5.294.000	3.835.500
TOTAAL BATEN	6.267.300	4.832.800
Personeelslasten	1.226.600	1.382.700
Huisvestingslasten	883.200	909.900
Afschrijvingen	172.400	208.300
Aankopen	2.180.400	218.500
Overige lasten	1.604.300	1.873.900
TOTAAL LASTEN	6.066.900	4.593.300
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	200.400	239.500
Rentelasten	-14.800	-600
EXPLOITATIERESULTAAT	185.600	238.900

Stijging van de baten in 2021

Eigeninkomsten

De eigen inkomsten blijven achter bij voorgaand jaar. Dit wordt verklaard door lagere bezoekersaantallen als gevolg van de pandemie.

Structurele subsidies

De structurele subsidies 2021 zijn gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. De stijging betreft voornamelijk hogere OCW-huisvestingsmiddelen doordat in 2019 €482.700 van de "Project subsidie aankopen" deels werd gedoteerd aan de huisvestingsgelden, aangezien deze subsidie deels ter dekking was van kosten die in de jaren 2018 en 2019 zijn onttrokken aan deze OCW subsidie Erfgoed onderdeel huisvesting. In 2021 zijn de in het resultaat verantwoorde OCW huisvestingsmiddelen €845.400 en hebben er geen dotaties/ onttrekkingen aan de publieks- en collectiefunctie plaatsgevonden.

Incidentele publiekssubsidies

De stijging van de incidentele publiekssubsidies wordt voor €1,1 miljoen verklaard door de "Projectsubsidie aankopen" vanuit OCW. Deze stijging wordt tegengegaan door €0,2 miljoen lagere subsidies "Aanvullende subsidie steunpakket" vanuit OCW.

Stijging van de kosten in 2021*Aankopen*

De kosten voor aankopen stijgen met €2,0 miljoen ten opzichte van 2020. Deze stijging wordt voornamelijk verklaard door de afwikkeling van de aankoop van de Constable in 2021.

Overige lasten

De overige lasten dalen met €0,3 miljoen ten opzichte van 2020. Deze daling wordt verklaard doordat er minder externe experts zijn ingehuurd.

3.3 Meerjarig onderhoud en investeringsplan

In 2020 is een meerjarig onderhoud en investeringsplan opgesteld voor de periode 2021 tot en met 2031. Vanuit dit MOIP waren een aantal groot onderhoud werkzaamheden en vervangingsinvesteringen gepland voor 2021. Als gevolg van de pandemie en functiewisselingen binnen bedrijfsvoering en facilitair zijn deze werkzaamheden niet uitgevoerd. Deze middelen deels zijn gereserveerd in de voorziening groot onderhoud en deels toegevoegd aan de nog te besteden huisvestingssubsidie.

3.4 Analyse financiële positie

	2018	2019	2020	2021
Current ratio vlottende activa / kortlopende schulden	250%	208%	132%	159%
Solvabiliteit eigen vermogen / totaal passiva	22%	19%	13%	19%
Subsidie OCW / som der baten	0,39	0,65	0,74	0,79
Personeelslasten / subsidie OCW	0,50	0,50	0,39	0,25

De current ratio en de solvabiliteit zijn verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt voornamelijk verklaard door de daling van de vooruit ontvangen "Projectsubsidie aankopen" die eind 2020 verantwoord was onder de kortlopende schulden.

De stijging van de OCW-subsidie ten opzichte van de baten en de daling van de personeelskosten ten opzichte van de OCW subsidie in 2020 kan voornamelijk worden verklaard door de ontvangen projectsubsidie aankopen.

Vermogens- en reservebeleid

De Museumvereniging heeft eind 2017 een notitie "Richtlijn voor weerstandsvermogen bij musea" opgesteld. Het bepalen van en het sturen naar de benodigde omvang van de eigen vermogenspositie wordt in deze notitie gezien als een onderdeel van een gezond financieel beleid. Voor het versterken en professionaliseren van het financiële beleid, en het toezicht hierop, is meer nodig, zoals een meerjarenbegroting, een liquiditeitsplanning en een gedegen en eigenstandige risicoanalyse. Het is lastig om een eenduidige norm (in termen van solvabiliteits-, liquiditeits- en rentabiliteitsratio's en de kapitalisatiefactor) te geven voor de minimaal en maximaal vereiste vermogenspositie van individuele musea. Dit is namelijk afhankelijk van o.a. de mate van zelfstandigheid van een instelling, de omvang van de eigen inkomsten, lokale

omstandigheden, de huisvestingssituatie en de financiële geschiedenis. Daarom wordt de aanbeveling gedaan om een eigen set van financiële kengetallen te definiëren die recht doet aan de verschillen tussen musea. De ontwikkeling van de financiële kengetallen moet dan beoordeeld worden in het kader van de meerjarenbegroting, de daarbij behorende meerjaren liquiditeitsplanning, de investeringsbegroting en de risicoanalyse. Voor de bepaling van de benodigde omvang van de (eigen) vermogenspositie wordt uitgegaan van de bufferfunctie van het weerstandsvermogen

Bufferfunctie

Voor toekomstige risico's in de exploitatie hanteren Rijksmuseum Twenthe (RMT) en De Museumfabriek (DMF) een horizon van een jaar; het vermogen dient minimaal een jaar discontinuïteit in de exploitatie op te kunnen vangen. De praktische vertaling van dit uitgangspunt is de omvang van het een jaar lang derven van netto-inkomsten uit entree-, winkel- en horeca inkomsten. Het vereiste vermogen uit hoofde van deze functie wordt voor RMT geraamd op €500.000 en voor DMF op €220.000

3.5 Vooruitblik 2022

In oktober 2021 is onderstaande begroting voor 2022 opgesteld:

Begroting 2022 - RMT	
	2022
3.1 Publieksinkomsten	700.000
3.2 Directe inkomsten	5.000
3.3 Indirecte inkomsten	-
3.4 Private middelen	444.000
3.5 Subsidies	2.898.000
Totaal opbrengsten	4.047.000
4.1 Personeelskosten	1.322.000
4.2 Huisvestingslasten	829.000
4.3 Afschrijvingen	172.000
4.4 Aankopen	156.700
4.5 Beheerslasten	540.000
4.6 Collectiefunctie	43.000
4.7 Publieksfuncties	969.500
4.8 Saldo rentebaten/-lasten	11.000
Totaal Kosten	4.043.200
Resultaat	3.800

De resultaten in de afgelopen twee jaren zijn in hoge mate beïnvloed door de Covid-19 pandemie. Bij de opstelling van de begroting voor 2022 is uitgegaan van een herstel van het bereik en de begroting naar het niveau van 2019. De tentoonstelling *Artemisia. Vrouw & Macht* kon worden verlengd tot eind maart waardoor het bezoekersaantal dit jaar sterk van start gaat. Voor de zomer is ook een mooi pakket tentoonstellingen in voorbereiding, gericht op toeristische bezoekers aan de regio en voor het najaar staat een grote Italiaans futurisme tentoonstelling op de rol. Indien de

pandemie niet opnieuw tot ingrijpende maatregelen vanuit de overheid leidt verwachten wij dit jaar herstel van de resultaten.

3.6 Risico's en onzekerheden

Renterisico

RMT en DMF hebben geen kredietfaciliteit en derhalve is het kredietrisico zeer beperkt. De renterisico's zijn toegenomen als gevolg van de lage rentestanden.

Valutarisico

Het RMT beheerst de risico's die voortvloeien uit valutaschommelingen op termijn door middel van aankoop van vreemde valuta ten behoeve van de financiële verplichtingen die in vreemde valuta zijn gesteld.

Het DMF kent vrijwel geen valutarisico.

Kredietrisico

Om de omvang van het kredietrisico te beperken, is toetsing van de kredietwaardigheid van grote opdrachtgevers aan de orde.

Liquiditeits- en kasstroomrisico's

De beschikbare liquiditeiten worden ondergebracht bij banken met tenminste een A+ rating.

Activiteiten en bereik

TENTOONSTELLINGEN

	HUIDIG BOEKJAAR	ACTIVITEITEN PLAN	VORIG BOEKJAAR
Aantal Tentoon- stellingen	Aantal bezoeken	Aantal Tentoon- stellingen	Aantal bezoeken
Tijdelijke tentoonstellingen	7	10	11
Totaal bezoeken	29 989	30 000	47 432
Reguliere bezoeken	29 989		47 432
Bezoeken po			
Bezoeken vo			
Bezoeken mbo/ho			
Specificatie van bezoeken totaal			
Gratis bezoeken	1 366		5 334
Betaalde bezoeken	28 623		42 098
Overige bezoeken:			
Bezoeken website totaal	583 774		866 297
Aantal unieke bezoekers website	526 760		686 952

Aantal Act.	Aantal deel- nemers	Aantal Act.	Aantal deel- nemers	Aantal Act.	Aantal deel- nemers
-------------	---------------------------	-------------	---------------------------	-------------	------------------------

OVERIGE ACTIVITEITEN

Schoolgebonden activiteiten	29 132	35 000	14 392
waarvan po	15 424		8 006
waarvan vo	10 332		6 109
waarvan mbo/ho	3 376		277
Openbare activiteiten	178		132
Totaal overige activiteiten	9 830		12 377
Totaal *	69 129	65 000	74 333

Specificatie deelnemers is conform Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen periode 2021-2024.

Balans

per 31 december 2021, respectievelijk 31 december 2020, na voorgestelde resultaatbestemming

ACTIVA

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Gebouwen en terreinen	213 100		204 700	
Inventaris en inrichting	57 100		90 200	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	97 700		134 900	
Bedrijfsinstallaties	<u>647 200</u>		<u>610 400</u>	
	1 015 100		1 040 200	
<i>Materiële vaste activa in uitvoering</i>			125 600	
VLOTTENDE ACTIVA				
<i>Voorraden</i>		36 000		29 700
<i>Vorderingen</i>				
Debiteuren	10 900		7 500	
Vorderingen inzake pensioenen	-		-	
Vorderingen inzake omzetbelasting	66 700		80 100	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>619 700</u>		<u>1 676 400</u>	
	697 300		1 764 000	
<i>Liquide middelen</i>				
Liquide middelen	4 483 100		4 334 700	
	<u>6 231 500</u>		<u>7 294 200</u>	

PASSIVA

	31 december 2021	31 december 2020
	€ €	€ €
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	1 011 800	799 600
Bestemmingsfonds OCW	300	9 500
Overige reserves	<u>145 700</u>	<u>163 100</u>
	1 157 800	972 200
VOORZIENINGEN		
Groot onderhoud	274 500	177 500
Jubileumuitkeringen	<u>25 800</u>	<u>26 400</u>
	300 300	203 900
LANGLOPENDE SCHULDEN		
Investeringsbijdragen OCW	1 473 300	1 434 300
Investeringsbijdragen overig	<u>49 200</u>	<u>64 200</u>
	1 522 500	1 498 500
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Vooruit ontvangen middelen OCW	2 675 100	3 817 000
Schulden aan leveranciers	139 600	197 800
Belastingen en premies sociale verzekeringen	39 100	36 600
Overige schulden en overlopende passiva	<u>397 100</u>	<u>568 200</u>
	3 250 900	4 619 600
	<u>6 231 500</u>	<u>7 294 200</u>

Categoriale exploitatierekening

BATEN	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
Eigen inkomsten			
Publiekinkomsten binnenland	418.500	495.000	615.500
Kaartverkoop	218.700	300.000	375.300
Overige publiekinkomsten	199.800	195.000	240.200
Verkoop Museumjaarkaart	20.200	40.000	26.500
Totaal publieksinkomsten	438.700	535.000	642.000
Sponsorinkomsten			
Vergoeding coproducent			
Overige directe inkomsten	8.000	-	14.900
Totaal overige directe inkomsten	8.000	-	14.900
Totaal Directe inkomsten	446.700	535.000	656.900
Totaal Indirecte opbrengsten	100	-	100
Private middelen			
Particulieren incl. vriendenverenigingen	181.500	-	139.200
Bedrijven			
Private fondsen	345.000	165.000	201.100
Goede doelenloterijen			
Totaal bijdragen uit private middelen	526.500	165.000	340.300
Totaal eigen inkomsten	973.300	700.000	997.300
Baten in natura		-	
Subsidies			
Totaal structureel OCW	2.358.300	2.408.900	1.930.500
OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	1.053.700	1.020.000	1.015.100
OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	845.400	936.900	465.500
OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	459.200	452.000	449.900
OCW: Kaderregeling onderzoek en wetenschap	-	-	-
Totaal structureel Provincie	75.000	72.000	74.000
Totaal structureel Gemeente	74.600	72.000	72.400
Totaal structurele publieke subsidie overig	-		-
Totale structurele subsidies	2.507.900	2.552.900	2.076.900
Incidentele publieke subsidies	2.786.100	594.000	1.758.500
Totaal subsidies	5.294.000	3.146.900	3.835.400
TOTALE BATEN	6.267.300	3.846.900	4.832.700

	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
LASTEN			
Personeelslasten	1.226.600	1.432.900	1.382.700
Huisvestingslasten	883.200	942.000	909.900
Afschrijvingen	172.400	273.000	208.300
Aankopen	2.180.400	128.000	218.500
Overige lasten	1.604.300	1.071.000	1.873.900
TOTALE LASTEN	6.066.900	3.846.900	4.593.300
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	200.400	-	239.400
Saldo rentebaten/-lasten	-14.800	-	-600
Mutaties Aankoopfonds			
EXPLOITATIERESULTAAT	185.600	-	238.800

Categoriale en functionele exploitatierekening

FUNCTIONEEL -->	Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL -->				
BATEN				
Eigen inkomsten				
Publieksinkomsten			-	-
Kaartverkoop	218.700	218.700		
Overige publieksinkomsten	199.800	199.800		
Verkoop Museumjaarkaart	20.200	20.200		
Totaal publieksinkomsten	438.700	438.700		
Sponsorinkomsten				
Vergoeding coproducent				
Overige directe inkomsten	8.000	8.000	-	
Totaal overige directe inkomsten				
Totaal Directe inkomsten	446.700	446.700	-	
Indirecte opbrengsten	100	-	-	100
Totaal Indirecte opbrengsten	100	-	-	100
Private middelen				
Particulieren incl. vriendenverenigingen	181.500	-	181.500	-
Bedrijven	-	-	-	-
Private fondsen	345.000	340.900	2.900	1.200
Goede doelenloterijen	-	-	-	-
Totaal bijdragen uit private middelen	526.500	340.900	184.400	1.200
Totaal eigen inkomsten	973.300	787.600	184.400	1.300
Subsidies				
Totaal structureel OCW				
OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	1.053.700	1.053.700	-	-
OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	845.400	495.100	249.100	101.200
<i>Van huisvesting naar overige functies</i>	-	-	-	-
OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	459.200	-	459.200	-
OCW: Kaderregeling onderzoek en wetenschap	-	-	-	-
Totaal structureel OCW	2.358.300	1.548.800	708.300	101.200

FUNCTIONEEL -->				
CATEGORIAAL -->				
VERVOLG BATEN				
Totaal structureel Provincie	75.000	75.000	-	-
Totaal structureel Gemeente	74.600	74.600	-	-
Totaal structurele publieke subsidie overig	-	-	-	-
Totale structurele subsidies	2.507.900	1.698.400	708.300	101.200
Incidentele publieke subsidies	2.786.100	854.100	1.921.100	10.900
Totaal subsidies	5.294.000	2.552.500	2.629.400	112.100
TOTALE BATEN	6.267.300	3.340.100	2.813.800	113.400
LASTEN				
Personeelslasten	1.226.600	602.800	320.900	302.900
Huisvestingslasten	883.200	511.000	267.800	104.400
Afschrijvingen	172.400	100.900	50.800	20.700
Aankopen	2.180.400	-	2.180.400	-
Overige lasten	1.604.300	1.088.400	35.200	480.700
TOTALE LASTEN	6.066.900	2.303.100	2.855.100	908.700
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	200.400	1.037.000	-41.300	-795.300
Saldo rentebaten/-lasten	-14.800	-	-	-14.800
Mutaties Aankoopfonds				
SALDO UIT BEDRIJFSVOERING	185.600	1.037.000	-41.300	-810.100
Toerekening Algemeen beheer		566.600	243.500	-810.100
EXPLOITATIERESULTAAT	185.600	470.400	-284.800	-

Kasstroomoverzicht

	2021 €	2020 €
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN:		
Exploitatieresultaat	185 700	238 900
<i>Aanpassen voor:</i>		
Afschrijvingen materiële vaste activa	208 500	235 900
Mutatie voorzieningen	96 400	- 93 900
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	490 600	380 900
Mutatie in voorraden	- 6 200	66 600
Mutatie vorderingen	1 072 800	- 11 500
Mutatie kortlopende schulden	- 1 375 100	3 269 600
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	182 100	3 705 600
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEIT:		
Investerings in materiële vaste activa	- 183 300	- 129 800
Mutatie materiële vaste activa in uitvoering	125 600	- 97 800
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 57 700	- 227 600
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN:		
Mutatie in langlopende schulden	24 000	- 120 000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	24 000	- 120 000
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN:	148 400	3 358 000
Liquide middelen einde boekjaar	4 483 100	4 334 700
Liquide middelen begin boekjaar	4 334 700	976 700
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN:	148 400	3 358 000

Personeel en vrijwilligers

	Werkelijk 2021		Begroting 2021		Werkelijk 2020	
	€	fte	€	fte	€	fte
<i>Specificatie personeelslasten</i>						
Waarvan vast contract	811 700	18,25	1 096 000	17,66	1 072 621	18,25
Waarvan tijdelijk contract	344 900	5,21	271 900	4,83	164 679	5,21
Waarvan inhuur	70 000	0,45	65 000	0,44	64 800	0,45
Personeelslasten totaal	1 226 600	23,91	1 432 900	22,93	1 302 100	23,91

<i>Vrijwilligers</i>	Aantal		Aantal		Aantal	
Vrijwilligwers: fte		9		9		9
Vrijwilligers: personen		101		99		96

Toelichting

Toelichting algemeen

Regelgeving financiële verantwoording	De jaarrekening is opgemaakt door de directie op 28 maart 2022 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.
Begroting	De in deze jaarrekening gehanteerde begroting is ontleend aan de door de Minister goedgekeurde meerjarenbegroting.
Collectie kunstvoorwerpen	De collectie kunstvoorwerpen is eigendom van de Staat der Nederlanden en in beheer bij het museum. De collectie wordt derhalve niet opgenomen in de balans.
Schattingen	Bij het opstellen van de jaarrekening dient de leiding van de stichting, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken. De subsidie van het Ministerie van OCW over de cultuurperiode 2021-2024 wordt definitief vastgesteld in 2025. Aan deze subsidies zijn voorwaarden verbonden. Het niet (volledig) voldoen aan deze voorwaarden kan er toe leiden dat de subsidie lager wordt vastgesteld. Bij het opmaken van de jaarrekening is de verleende subsidies 2021 volledig verantwoord in de exploitatierekening vanwege het vertrouwen van de directie dat volledig voldaan is aan de subsidievoorwaarden.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangen en betaalde rente zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Grondslagen van waardering

Materiële vaste activa

Activa verkregen uit eigen middelen

De materiële vaste activa verkregen uit eigen middelen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen.

Hierbij worden de volgende afschrijvingspercentages gehanteerd:

Gebouwen en terreinen

Verbouwingskosten	10%
-------------------	-----

Inventaris en inrichting

Automatiseringsapparatuur en software	20% / 33%
Kantoorapparatuur	20%
Kantoormeubilair	10%
Overige inventaris	10%

Museuminventaris

Presentatiemateriaal	10%
----------------------	-----

<i>Andere vaste bedrijfsmiddelen</i>	10%
--------------------------------------	-----

<i>Bedrijfsinstallaties</i>	10%
-----------------------------	-----

Materiële vaste activa in uitvoering

Activa in uitvoering betreft bouwkundige voorzieningen in ontwikkeling en wordt gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Bij oplevering worden activa in uitvoering overgeboekt naar de materiële vaste activa en vervolgens afgeschreven.

Voorraden

Voorraden

De voorraden verkregen uit eigen middelen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Waar nodig is rekening gehouden met afwaarderingen wegens incourantheid.

Onderhanden werk

Het onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de projecten. De vervaardigingsprijs omvat het directe materiaalverbruik en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet anders is vermeld, staan deze ter vrije beschikking.

Bestemmingsfonds OCW project Veiligheid	Betreft het deel van de van het Ministerie van OCW ontvangen subsidie voor het project Veiligheid voor VRM-musea dat nog besteed dient te worden aan het doel waarvoor de subsidie is verstrekt.
Bestemmingsfonds OCW project Technisch vervangingsonderhoud	Betreft het deel van de van het Ministerie van OCW ontvangen subsidie voor het project Technisch vervangingsonderhoud voor VRM-musea dat nog besteed dient te worden aan het doel waarvoor de subsidie is verstrekt.
Voorziening groot onderhoud	Met ingang van 2017 is het museum voor een periode van vijf jaren verantwoordelijk voor de instandhouding van de gebouwen en terreinen. Deze voorziening is getroffen ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud.
Voorzieningen	De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.
Langlopende en kortlopende schulden	De schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Subsidies	De subsidies worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. Verder wordt verwezen naar de toelichting van de schattingen, zoals opgenomen in dit hoofdstuk. Subsidies voor investeringen in vaste activa worden opgenomen onder de schulden en vallen vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering.
Overige opbrengsten	Onder de overige opbrengsten wordt verstaan de opbrengst uit levering van goederen, diensten en (particuliere) schenkingen onder aftrek van over de opbrengst geheven belastingen.
Rentebaten	Rentebaten worden toegekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.
Lasten	De lasten worden bepaald op historische basis en toegekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.
Verdeelsleutels	Indien mogelijk worden de baten en lasten in zijn geheel aan een functie toegeschreven. Baten of lasten die niet aan een functie kunnen worden toegerekend worden verdeeld op basis van tijdschrijven dan wel op basis van vloeroppervlakte. De kosten van algemeen beheer worden aan het eind van het jaar verdeeld over de museale functies op basis van het aantal directe arbeidsuren.

Specificatie van posten op de balans

VASTE ACTIVA

MATERIELE VASTE ACTIVA

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en inrichting	Andere vaste bedrijfsmid.	Bedrijfs- installaties	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2021	204.700	90.200	134.900	610.400	1.040.200
Investerings	46.600	-	6.700	130.000	183.300
Afschrijvingen	38.300	33.100	43.900	93.200	208.500
Boekwaarde per 31 december 2021	213.000	57.100	97.700	647.200	1.015.000
Cumulatieve aanschafwaarde	429.800	324.100	406.100	1.864.700	3.024.700
Cumulatieve afschrijvingen	216.700	267.000	308.500	1.217.500	2.009.700
Boekwaarde per 31 december 2021	213.100	57.100	97.600	647.200	1.015.000

31 december 2021
€ €

31 december 2020
€ €

MATERIELE VASTE ACTIVA IN UITVOERING

Boekwaarde per 1 januari 2020	125.600	27.800
Investerings	-	117.000
Overboeking naar materiële activa	125.600	19.200
	-	125.600

VLOTTENDE ACTIVA

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
VOORRADEN				
Onderhanden werk	-		-	
Overige voorraden	36.000		29.700	
	<u>36.000</u>		<u>29.700</u>	
VORDERINGEN				
DEBITEUREN		10.900		7.500
VORDERINGEN INZAKE OMZETBELASTING				
Omzetbelasting	66.700		80.100	
	<u>66.700</u>		<u>80.100</u>	
OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA				
Stichting G.J. van Heek jr. Fonds	75.000		200.000	
Mondriaan Fonds	12.000		1.200.000	
Stichting Roombeek Musea Fonds	75.000		75.000	
Stichting Museumkaart	28.000		30.300	
Nog te ontvangen bedragen	38.400		50.800	
Ministerie van OCW - 5e steunpakket	96.900		-	
Nog te ontvangen fondsen Artemisia	155.000			
Vooruitbetaalde overige kosten	100.000		46.700	
RC de Museumfabriek	39.400		72.500	
Overig	-		1.100	
	<u>619.700</u>		<u>1.676.400</u>	
TOTAAL VORDERINGEN		697.300		1.764.000
LIQUIDE MIDDELEN				
Kas	2.100		3.000	
Rabobank (rekening courant)	2.681.800		2.886.900	
Rabobank (spaarrekeningen)	385.800		385.700	
ING-bank (rekening courant)	1.412.500		1.058.200	
Kruisposten	400		400	
Kasgeld	500		500	
	<u>4.483.100</u>		<u>4.334.700</u>	
TOTAAL LIQUIDE MIDDELEN		4.483.100		4.334.700

EIGEN VERMOGEN

	Stand per 31 december 2020	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31 december 2021
	€	€	€	€
ALGEMENE RESERVE	799.600	212.200	-	1.011.800

BESTEMMINGSFONDS OCW

Bestemmingsfonds Projectsubsidie
veiligheid

- - - -

Bestemmingsfonds Projectsubsidie
technisch vervangingsonderhoud

9.500 -9.200 - 300

TOTAAL BESTEMMINGSFONDS OCW
9.500 -9.200 - 300
OVERIGE RESERVES

Bestemmingsreserve tijdelijke
presentatie

101.800 - - 101.800

Bestemmingsreserve
bedrijfsinstallatie/entreehal

61.300 -17.400 - 43.900

TOTAAL OVERIGE RESERVES
163.100 -17.400 - 145.700
VOORZIENINGEN

	Stand per 31 december 2020	Onttrokken in 2021	Vrijval in 2021	Toegevoegd in 2021	Stand per 31 december 2021
	€	€	€	€	€
Voorziening groot onderhoud	177.500	13.000	-	110.000	274.500
Jubileumuitkeringen	26.400	1.000	2.100	2.500	25.800
TOTAAL	203.900	14.000	2.100	112.500	300.300

De voorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter.

Stichting **Rijksmuseum** Twenthe

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
LANGLOPENDE SCHULDEN				
Investeringssubsidies OCW:				
<i>Veiligheidsvoorzieningen</i>				
DCE/14/633702	254.200		309.100	
DCE/15/777791	400.000		400.000	
<i>Investeringen erfgoed (huisvesting)</i>	332.500		238.600	
Investeringsbijdragen vanwege vrijvallen bestemmingsfondsen	486.600		486.600	
		1.473.300		1.434.300
Investeringsbijdragen overig: <i>Voorplein/hoofdingang</i>				
Stichting Dioraphte	25.600		33.100	
Overig	8.600		11.100	
<i>Inrichting Gobelinzaal</i>				
Stichting Rijksmuseum Twenthe Fonds	12.000		16.000	
Roelvink Fonds/ Mondriaan Fonds	3.000		4.000	
		49.200		64.200
TOTAAL LANGLOPENDE SCHULDEN		<u>1.522.500</u>		<u>1.498.500</u>

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
KORTLOPENDE SCHULDEN				
VOORUIT ONTVANGEN MIDDELEN OCW:				
Vooruitontvangen subsidie	-		1.813.900	
Nog te besteden huisvestingssubsidie	2.675.100		2.003.100	
	<u>2.675.100</u>		<u>3.817.000</u>	
SCHULDEN AAN LEVERANCIERS				
Crediteuren		139.600		197.800
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN				
Belastingen en premies sociale verz.	39.100		36.600	
	<u>39.100</u>		<u>36.600</u>	
OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA				
Mondriaan Fonds	-		68.400	
Vooruit gefactureerde bedragen	-		-	
Vakantiegeld	35.000		36.500	
Vakantiedagen	30.800		27.400	
Accountantskosten	13.800		13.800	
Vooruitontvangen subsidies	179.700		245.000	
Overige	137.800		177.100	
	<u>397.100</u>		<u>568.200</u>	
TOTAAL KORTLOPENDE SCHULDEN	<u>3.250.900</u>		<u>4.421.800</u>	

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen:

Rechten:

Subsidie Ministerie van OCW

Ministerie van OCW heeft de volgende subsidies verleend:

- Subsidie culturele basisinfrastructuur van in totaal € 1.015.137,- voor 2021. Bovenstaande toezegging is bevestigd middels een brief van 20 september 2020, kenmerk 160924/25111943.
- Subsidie Erfgoedwet van € 2.106.681,- voor 2022. Deze toezegging is bevestigd middels een brief van 21 september 2021, kenmerk /29420212.

Verplichtingen:

Huurverplichtingen

Deze verplichtingen betreffen de huur van het pand gelegen aan de Lasondersingel 129-131 te Enschede, kadastraal bekend onder nummer L00804, alsmede de huur van parkeerplaatsen te Enschede, kadastraal bekend onder nummer L2191.

De hiermee samenhangende jaarlijkse huurverplichting bedraagt € 405.570,- (2022) en zal jaarlijks worden geïndexeerd overeenkomstig de ontwikkeling van het CBS consumentenprijsindexcijfer (reeks CPI Alle Huishoudens), op de meest recente tijdbasis vastgesteld.

Pensioenen

De pensioenregeling van de medewerkers is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Het ouderdomspensioen is een toegezegde pensioenregeling op basis van (voorwaardelijk) geïndexeerd middelloon. Indexatie van de pensioenrechten is afhankelijk van de financiële positie waarin het pensioenfonds zich bevindt.

De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de winst- en verliesrekening verantwoord en, voor zover de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie nog niet is voldaan, wordt deze als verplichting op de balans opgenomen.

Rijksmuseum Twenthe heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premiebijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

De dekkingsgraad van het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn bedraagt per 31-12-2021 106,6%.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

	Werkelijk 2021 €	Begroting 2021 €	Werkelijk 2020 €
Eigen inkomsten			
Publiekinkomsten			
Kaartverkoop	218.700	300.000	375.300
Inkomsten uit horeca-expl.	107.600	120.000	138.900
Inkomsten uit museumwinkel	91.700	75.000	100.500
Cursussen	500	-	300
Rondleidingen	-	-	500
Verkoop Museumjaarkaart	20.200	40.000	26.500
Totaal publieksinkomsten	438.700	535.000	642.000
Sponsorinkomsten			
Overige directe inkomsten	8.000	-	14.900
	8.000	-	14.900
Totaal directe inkomsten	446.700	535.000	656.900
Overige indirecte opbrengsten	100	-	100
Totaal indirecte inkomsten	100	-	100
Private middelen			
Waarvan particulieren incl. vriendenvereniging			
<i>Collectievorming</i>			
Particuliere schenkingen	181.500	-	139.200
Totaal particulieren incl. vriendenvereniging	181.500	-	139.200
Bedrijven			
Private fondsen			
Vrijval langlopende schulden			
Bijdrage Dioraphte	7.500	10.000	7.500
Bijdrage van Delden	2.500	-	2.500
Bijdrage Gobelinzaal	5.000	5.000	5.000

	Werkelijk 2021 €	Begroting 2021 €	Werkelijk 2020 €
Projecten			
<i>Artemisia</i>			
Mondriaan Fonds	100.000		-
Fonds 21	25.000		-
Prins Bernhard Cultuurfonds	25.000		-
Gravin van Bylandtstichting	5.000		
<i>Collectievorming</i>			
GJ. Van Heek jr Fonds	-		-
Vereniging Rembrandt			
<i>Overig</i>			
GJ. Van Heek jr Fonds	75.000	75.000	107.000
Stichting RMT Fonds	75.000	75.000	75.000
Overig	25.000	-	4.100
Totaal private fondsen	345.000	165.000	201.100
Totaal goede doelenloterijen	-		-
Totaal bijdragen uit private middelen	526.500	165.000	340.300
Totaal eigen inkomsten	973.300	700.000	997.300

	Werkelijk 2021 €	Begroting 2021 €	Werkelijk 2020 €
Subsidies			
Structureel OCW			
OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	1.053.700	1.020.000	1.015.100
OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	845.400	936.900	465.500
OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	459.200	452.000	449.900
OCW: Kaderregeling onderzoek en wetenschap	-	-	-
Totaal structureel OCW	2.358.300	2.408.900	1.930.500
Totaal structureel Provincie	75.000	72.000	74.000
Totaal structureel Gemeente	74.600	72.000	72.400
Totaal structurele publieke subsidies overig	-	-	-
Totale structurele subsidies	2.507.900	2.552.900	2.076.900
Incidentele publieke subsidies			
OCW - Aanvullende subsidie steunpakket	783.700	400.000	940.300
OCW - Projectsubsidie	1.813.900	-	686.100
Gemeente Enschede - Subsidie Toegangs Controle	15.500	-	-
Vrijval langlopende schulden OCW			
<i>In het kader van de Erfgoedwet</i>	36.100	31.000	31.200
<i>Buiten het kader van de Erfgoedwet</i>			
DCE/14/633702	54.900	48.000	54.700
DCE/15/777791	-	-	-
Werkgelegenheid			
I/D-subsidie	1.700	4.000	6.500
Educatie			
Subsidie gemeente	-	8.000	-
Projecten			
Algemeen	-	33.000	-
Collectievorming			
Mondriaan Stichting	80.300	70.000	39.700
Totaal incidentele publieke subsidies	2.786.100	594.000	1.758.500
Totaal subsidies	5.294.000	3.146.900	3.835.400
TOTALE BATEN	6.267.300	3.846.900	4.832.700

	Werkelijk 2021 €	Begroting 2021 €	Werkelijk 2020 €
LASTEN			
Personeelslasten			
Publieksfunctie			
Presentaties	234.100	308.400	272.600
Marketing en communicatie	172.700	190.400	148.300
Educatie	15.400	15.700	13.800
Bewaking	149.300	149.500	132.900
Museumcafe	31.300	55.700	29.900
Collectiefunctie			
Collectievorming	7.300	7.500	6.900
Registratie en onderzoek	53.700	59.000	54.700
Conservering en restauratie.	70.400	103.000	95.000
Beveiliging	189.500	152.800	162.800
Algemeen beheer			
Directie en secretariaat	71.000	65.000	72.700
Personeel	47.400	40.700	24.800
Financiële zaken	52.800	69.100	63.100
Algemene zaken	63.200	99.400	173.500
Gebouwen en terreinen	68.500	116.700	131.700
Totaal personeelslasten	1.226.600	1.432.900	1.382.700
Huisvestingslasten			
<i>Ten laste van subsidie Erfgoedwet</i>			
Huur gebouwen			
Vergoeding Rijksvastgoedbedrijf	301.400	405.000	402.700
Verzekeringen	38.800	9.000	14.700
Afschrijving op investeringen (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	36.100	31.000	31.200
Onderhoud			
Klein onderhoud	121.200		62.500
Dagelijks onderhoud	62.700	120.000	100.000
Contractonderhoud	62.200	40.000	58.000
Dotatie voorziening Groot Onderhoud	110.000	163.000	110.000
Overig			
Huur depot/restauratieatelier	10.800	50.000	10.700
Externe adviseurs	33.800	16.000	26.700
<i>Niet ten laste van subsidie erfgoedwet</i>			
Energie	106.200	108.000	93.400
Totaal huisvestingslasten	883.200	942.000	909.900

	Werkelijk 2021 €	Begroting 2021 €	Werkelijk 2020 €
Afschrijvingen	172.400	273.000	208.300
Aankopen	2.180.400	128.000	218.500
Overige lasten			
Beheerslasten			
Bureau- en organisatiekosten	427.000	298.000	816.400
Kosten financiële administratie	43.500	31.500	69.700
Personeelszaken	43.300	61.000	79.400
Bewaking	11.800	3.000	10.800
Inkopen museumcafe	60.100	60.000	53.400
Inkopen Museumkaart	61.100	35.000	23.700
Inkopen museumwinkel	22.000	37.500	80.300
	668.800	526.000	1.133.700
Collectiefunctie			
Met aankopen samenhangende verwervingskosten	16.400	37.000	35.500
Collectiebeheer			
Onderzoek en documentatie	2.300	1.000	1.700
Conservering en restauratie			
- Externe restauraties	4.400	1.000	1.300
- Materieel restauratie-atelier	1.600	2.000	2.800
	24.700	41.000	41.300
Publieksfunctie			
Projecten	518.600	265.000	346.800
Marketing en communicatie	288.900	145.000	254.100
Educatie	103.300	94.000	98.000
	910.800	504.000	698.900
Totaal overige lasten	1.604.300	1.071.000	1.873.900
TOTALE LASTEN	6.066.900	3.846.900	4.593.300
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	200.400	-	239.400
Saldo rentebaten/-lasten	-14.800	-	-600
EXPLOITATIESALDO	185.600	-	238.800

Toelichting op de categoriale en functionele exploitatierekening

FUNCTIONEEL -->	Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL -->				
BATEN				
Eigen inkomsten				
Publieksinkomsten				
Kaartverkoop	218.700	218.700	-	-
Inkomsten uit horeca-expl.	107.600	107.600	-	-
Inkomsten uit museumwinkel	91.700	91.700	-	-
Cursussen	500	500	-	-
Rondleidingen	-	-	-	-
Verkoop Museumjaarkaart	20.200	20.200	-	-
Totaal publieksinkomsten	438.700	438.700	-	-
Sponsorinkomsten	-	-	-	-
Overige directe inkomsten				
Restauratie voor derden	-	-	-	-
Overige directe inkomsten	8.000	8.000	-	-
Totaal overige directe inkomsten	8.000	8.000	-	-
Totaal Directe inkomsten	446.700	446.700	-	-
Indirecte opbrengsten	100	-	-	100
Totaal Indirecte opbrengsten	100	-	-	100
Private middelen				
Waarvan particulieren incl. vriendenvereniging	181.500	-	181.500	-
Bedrijven	-	-	-	-
Private fondsen				
Vrijval langlopende schulden				
Bijdrage Dioraphte	7.500	4.400	2.200	900
Bijdrage Delden	2.500	1.500	700	300
Bijdrage Gobelinzaal	5.000	5.000	-	-

FUNCTIONEEL -->	Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL -->				
Projecten				
<i>Artemisia</i>				
Mondriaan Fonds	100.000	100.000	-	-
Fonds 21	25.000	25.000	-	-
Prins Bernhard Cultuurfonds	25.000	25.000	-	-
Gravin van Bylandtstichting	5.000	5.000	-	-
<i>Collectievorming</i>				
GJ. Van Heek jr Fonds	-	-	-	-
<i>Overig</i>				
GJ. Van Heek jr Fonds	75.000	75.000	-	-
Stichting RMT Fonds	75.000	75.000	-	-
Overige	25.000	25.000	-	-
Totaal private fondsen	345.000	340.900	2.900	1.200
Goede doelenloterijen	-	-	-	-
Totaal bijdragen uit private middelen	526.500	340.900	184.400	1.200
Totaal eigen inkomsten	973.300	787.600	184.400	1.300
Subsidies				
Structureel OCW				
OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	1.053.700	1.053.700	-	-
OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	845.400	495.100	249.100	101.200
<i>Van huisvesting naar overige functies</i>	-	-	-	-
OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	459.200	-	459.200	-
OCW: Kaderregeling onderzoek en wetenschap	-	-	-	-
Totaal structureel OCW	2.358.300	1.548.800	708.300	101.200

FUNCTIONEEL -->

CATEGORIAAL -->

Totaal structureel Provincie	75.000	75.000	-	-
Totaal structureel Gemeente	74.600	74.600	-	-
Totaal structurele publieke subsidies overig	-	-	-	-
Totale structurele subsidies	2.507.900	1.698.400	708.300	101.200
Incidentele publieke subsidies				
OCW - Aanvullende subsidie steunpakket	783.700	783.700	-	-
OCW - Projectsubsidie	1.813.900	-	1.813.900	-
Gemeente Enschede - Subsidie Toegangs Controle	15.500	15.500	-	-
Vrijval langlopende schulden OCW				
<i>In het kader van de Erfgoedwet</i>	36.000	21.100	10.600	4.300
<i>Buiten het kader van de Erfgoedwet</i>				
DCE/14/633702	54.900	32.100	16.200	6.600
DCE/15/777791	-	-	-	-
Werkgelegenheid				
Loonkostensubsidie	1.700	1.700	-	-
Educatie				
Gemeente Enschede combinatiefunctionaris	-	-	-	-
Projecten				
<i>De naakte Waarheid</i>				
Mondriaan Stichting	-	-	-	-
Collectievorming				
Mondriaan Stichting	80.400	-	80.400	-
Totaal incidentele publieke subsidies	2.786.100	854.100	1.921.100	10.900
Totaal subsidies	5.294.000	2.552.500	2.629.400	112.100
TOTALE BATEN	6.267.300	3.340.100	2.813.800	113.400

FUNCTIONEEL -->	Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL -->				
LASTEN				
Personeelslasten				
Publieksfunctie				
Presentaties	234.100	234.100	-	-
Marketing en communicatie	172.700	172.700	-	-
Educatie	15.400	15.400	-	-
Bewaking	149.300	149.300	-	-
Museumcafe	31.300	31.300	-	-
Colectiefunctie				
Collectievorming	7.300	-	7.300	-
Registratie en onderzoek	53.700	-	53.700	-
Conservering en restauratie.	70.400	-	70.400	-
Beveiliging	189.500	-	189.500	-
Algemeen beheer:				
Directie en secretariaat	71.000	-	-	71.000
Personeelszaken	47.400	-	-	47.400
Financiële zaken	52.800	-	-	52.800
Algemene zaken	63.200	-	-	63.200
Gebouwen en terreinen	68.500	-	-	68.500
Totaal personeelslasten	1.226.600	602.800	320.900	302.900
Huisvestingslasten				
<i>In het kader van de Erfgoedwet</i>				
Huur gebouwen	301.400	176.500	88.800	36.100
Vergoeding Rijksvastgoedbedrijf				
Verzekeringen	38.800	22.700	11.400	4.700
Afschrijving op investeringen (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	36.100	21.200	10.600	4.300
Onderhoud				
Klein onderhoud	121.200	71.000	35.700	14.500
Dagelijks onderhoud	62.700	36.700	18.500	7.500
Contractonderhoud	62.200	36.500	18.300	7.400
Dotatie voorziening groot onderhoud	110.000	64.400	32.400	13.200

FUNCTIONEEL -->	Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL -->				
Vervolg huisvestingslasten				
Overig				
Huur depot/restauratieatelier	10.800	-	10.800	-
Externe adviseurs	33.800	19.800	10.000	4.000
<i>Buiten het kader van de Erfgoedwet</i>				
Energie	106.200	62.200	31.300	12.700
Totaal huisvestingslasten	883.200	511.000	267.800	104.400
Afschrijvingen	172.400	100.900	50.800	20.700
Aankopen	2.180.400	-	2.180.400	-
Overige lasten				
Beheerslasten				
Bureau- en organisatiekosten				
- Porti- en vrachtkosten	5.800	-	-	5.800
- Telefoon- en faxkosten	11.600	-	-	11.600
- Reis- en verblijfkosten	6.100	-	-	6.100
- Representatiekosten	7.600	-	-	7.600
- Kosten vrijwilligers	1.900	1.900	-	-
- Contributies beroepsorganisaties	27.200	-	-	27.200
- Kantoorbenodigdheden	3.300	-	-	3.300
- Verzekeringen	-	-	-	-
- Druk- en bindwerk intern	19.200	-	-	19.200
- Onderhoud hard- en software	53.600	-	-	53.600
- Inhuur externe adviseurs	288.600	-	-	288.600
- Overig	2.100	-	-	2.100
	427.000	1.900	-	425.100
Kosten financiële administratie				
- Accountant	36.900	-	-	36.900
- Bankkosten	6.600	-	-	6.600
	43.500	-	-	43.500
Personeelszaken				
- Uitbesteding personeelsadministratie	4.100	2.900	1.200	-
- ARBO-managementgroep	11.200	7.800	3.400	-
- Overig	12.100	-	-	12.100
- Opleidingen	-	-	-	-
- Uitzendkrachten	15.900	15.900	-	-
	43.300	26.600	4.600	12.100

FUNCTIONEEL -->	Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL --:				
Bewaking en beveiliging				
- Aansluiting meldkamer	3.400	-	3.400	-
- Dienstkleding	4.400	3.100	1.300	-
- Opleidingen	2.400	1.700	700	-
- Overige bewakingskosten	1.600	1.100	500	-
	11.800	5.900	5.900	-
Inkopen museumcafe	60.100	60.100	-	-
Inkopen museumkaart	22.000	22.000	-	-
Inkopen museumwinkel	61.100	61.100	-	-
	143.200	143.200	-	-
Totaal beheerslasten	668.800	177.600	10.500	480.700
Collectiefunctie				
Met bruiklenen samenhangende verwervingskosten (transporten en verzekering)	16.400	-	16.400	-
Collectiebeheer				
Onderzoek en documentatie	2.300	-	2.300	-
Conservering en restauratie				
- Externe restauraties	4.400	-	4.400	-
- Materieel restauratie-atelier	1.600	-	1.600	-
	24.700	-	24.700	-
Publieksfunctie				
Presentaties	518.600	518.600	-	-
Marketing en communicatie	288.900	288.900	-	-
Educatie	103.300	103.300	-	-
	910.800	910.800	-	-
Totaal publieksfunctie	910.800	910.800	-	-
Totaal overige lasten	1.604.300	1.088.400	35.200	480.700
TOTALE LASTEN	6.066.900	2.303.100	2.855.100	908.700
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	200.400	1.037.000	-41.300	-795.300
Saldo rentebaten/-lasten	-14.800	-	-	-14.800
Mutatie aankoopfonds				
	185.600	1.037.000	-41.300	-810.100
SALDO UIT BEDRIJFSVOERING	185.600	1.037.000	-41.300	-810.100
Toerekening Algemeen beheer	-	566.600	243.500	-810.100
	185.600	470.400	-284.800	-
EXPLOITATIERESULTAAT	185.600	470.400	-284.800	-
Aantal directe uren	34.342	25.200 70%	10.800 30%	-

Overzicht huisvestingslasten

	€
Saldo beginbalans	2.003.100
Subsidie OCW Huisvesting	1.647.500
Onttrekking wegens investeringen (onder huisvestingssubsidie OCW)	130.000
Onttrekkingen (lasten)	
Toeslagen aan RVB	301.400
Loonkosten eigen organisatie beheer en behoud	68.500
Verzekeringen	38.800
Afschrijvingen op investeringen	36.100
Kosten dagelijks onderhoud	
Klein Onderhoud	183.300
Overig onderhoud	62.700
Kosten groot onderhoud	
Dotatie voorziening	110.000
Overig	
Huur depot	10.800
Externe adviseurs	33.800
Totaal onttrekkingen	845.400
Toevoegingen (baten)	
Vrijval investeringssubsidie	-
Overige baten	-
Totaal toevoegingen	-
Saldo huisvestingssubsidie	2.675.200
Besteed aan publieks- en -collectiefunctie	
Saldo eindbalans	2.675.200

Resultaatbestemming 2021

	€
Exploitatiesaldo	185 500
Mutaties bestemmingsfondsen OCW	
Reguliere onttrekking aan het bestemmingsfonds OCW- Projectsubsidie Veiligheid	-
Reguliere onttrekking aan het bestemmingsfonds OCW- Projectsubsidie Technisch vervangingsonderhoud	9.200
	194.700
Onttrekking aan de bestemmingsreserve bedrijfsinstallatie/entreehal	17.400
Ten gunste van het algemene reserve	212.100

WNT-verantwoording 2021 Stichting Rijksmuseum Twenthe

De WNT is van toepassing op Stichting Rijksmuseum Twenthe. Het voor Stichting Rijksmuseum Twenthe toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

bedragen x € 1	Drs. K.A. Odding	mevr. H. Hoving
Functiegegevens	Directeur-bestuurder	Interim *
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01– 31/12	
Deeltijdfactor in fte	0,44	
Dienstbetrekking?	Nee	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 69.984	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	
<i>Sub totaal</i>	€ 69.984	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 92.888	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ -	
Bezoldiging	€ 69.984	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens overschuldigde betaling	N.v.t.	
Gegevens 2020		
bedragen x € 1	Drs. K.A. Odding	mevr. H. Hoving
Functiegegevens	Directeur-bestuurder	Interim *
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01– 31/12	16/03– 15/09
Omvang dienstverband 2020 (in fte)	0,44	0,417
Dienstbetrekking?	Nee	Nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 64.800	26.557
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	-
<i>Sub totaal</i>	€ 64.800	26.557
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 88.440	42.189
Bezoldiging	€ 64.800	€ 26.557

* Functionaris wordt tot uiterlijk 28 februari 2023 aangemerkt als topfunctionaris in verband met de functie als adjunct-directeur tot en met 28 februari 2019. De aanvangsdatum van de periode van vier jaar is het moment waarop de functie als topfunctionaris is neergelegd.

1d. Topfunctionarissen alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Gegevens 2021	
Naam Topfunctionaris	Functie
Drs. J.W. Boomkamp	Voorzitter
Mr. Dr. E. Helder	Plv. voorzitter
Drs. J. Kiers	Lid
I. Kleinsman	Lid
B.J.H. Vos	Lid
A.J. Voskamp	Lid

* De directeur-bestuurder en de leden van de Raad van Toezicht zijn niet in loondienst van de stichting. Van voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn en uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband is dan ook geen sprake.

De leden van de Raad van Toezicht zijn onbezoldigd.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepassing drempelbedrag hebben ontvangen.

Overzicht functies en nevenfuncties leden van de Raad van Toezicht

De heer J.W. Boomkamp

Laatste functie: Voorzitter College van Bestuur Saxion Hogeschool tot 01-01-2018

Nevenfuncties

- Voorzitter Twente Board
- Auditor NVZD accreditatie bestuurders in de zorg
- Lid bestuur Consensus Vocalis
- Voorzitter Stichtingsbestuur FC Twente '65
- Voorzitter Raad van Toezicht ROC Aventus
- Voorzitter Raad van Toezicht Dimence Groep, instelling voor GGZ
- Voorzitter panel accreditaties Hoger Onderwijs (NVAO)
- Voorzitter Raad van Onpartijdigheid Hobeon, certificering
- Vice Chair Supervisory Board International Boarding School Eerde
- Voorzitter Raad van Toezicht Rijksmuseum Twente en De Museumfabriek
- Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Woningcorporatie Beter Wonen Almelo
- Lid Raad van Commissarissen Aqua +, high tech sprinklers

De heer E. Helder

Staatsraad, lid van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Nevenfuncties

- Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek (vicevoorzitter van 1-1-2017 t/m 31-12-2021)
- Lid Raad van Advies, faculteit rechtsgeleerdheid, Rijksuniversiteit Groningen (vanaf 2019)
- Lid van de Wetenschappelijke Board gemeente Enschede (vanaf 2019)

Mevrouw J. Kiers

Directeur Amsterdam Museum en Museum Willet-Holthuysen

Nevenfuncties

- Bestuurslid Stichting SAM (Samenwerkende Amsterdamse Musea)
- Lid dagelijks bestuur Adamnet
- Lid dagelijks bestuur ACI (Amsterdamse Culturele Instellingen)
- Lid Raad van Toezicht De Museumfabriek
- Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe
- Lid Raad van Commissarissen Stadsherstel Amsterdam
- Bestuurslid Stichting Werkspoor Museum

Mevrouw I. Kleinsman

Camera journalist

Nevenfuncties

- Bestuurslid stichting "Ledeboerbank Almelo".
- Lid Bestuur Fransenfonds
- Bestuurslid en secretaris Stichting "Kunsten Op Straat" Diepenheim

- Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek (vanaf 8-9-2014 t/m 31-12-2021)
- Lid Raad van Commissarissen Welbions Hengelo
- Bestuurslid Stichting TWENTEMENT

De heer B.J.H. Vos

CEO Switch IT Solutions

CEO / DGA Victoire Management

Nevenfuncties

- Vicevoorzitter IKT
- Voorzitter Stichting Sociëteit Apollo
- Voorzitter Ondernemend Twente
- Lid Omgevingsraad Twents Carmel College
- Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twente en De Museumfabriek
- Lid Raad van Toezicht Tactus Verslavingszorg

De heer A.J. Voskamp

Partner Incorpe BV, Hengelo (O)

Partner Malijn BV, Delden

Nevenfuncties

- Vicevoorzitter Raad van Toezicht Stichting Driezorg, Zwolle.
- Vicevoorzitter Raad van Commissarissen R.K. Woningstichting Ons Huis, Enschede
- Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twente en De Museumfabriek
- Bestuurslid Stichting Twinning Participaties
- Bestuurslid Stichting Pure Energie Fonds
- Lid Raad van Commissarissen HFM Solutions B.V.

Rooster van aftreden

	Geboortjaar	Benoemd	Herbenoemd	Max. zittingsduur tot	Herbenoemd	Max. zittingsduur tot
J.W. Boomkamp	1952	20-08-2013	20-08-2017	31-08-2022	29-03-2021	31-08-2022
E. Helder	1956	13-11-2013	13-11-2017	31-12-2021		
I. Kleinsman	1966	08-09-2014	08-09-2018	08-09-2022*		
J. Kiers	1962	16-01-2017	23-11-2020	16-01-2025		
B.J.H. Vos	1968	25-03-2019	-	25-03-2027		
A.J. Voskamp	1957	25-03-2019	-	25-03-2027		

*Aftgetreden 31-12-2021

Arnoud Odding

Directeur-bestuurder Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek
Directeur O dubbel d B.V.

Nevenfuncties

Bestuurslid Stichting Huis Marseille museum voor fotografie
Jurylid BNG Erfgoedprijs

Stichting Rijksmuseum Twenthe
T.a.v. de raad van toezicht
Lasondersingel 129
7514 BP ENSCHEDE

Institutenweg 41
7521 PH Enschede
Postbus 474
7500 AL Enschede
Tel. 088-500 95 00
E-mail info@eshuis.com

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht van Stichting Rijksmuseum Twenthe

Verklaring over de in dit jaardocument opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Rijksmuseum Twenthe te Enschede gecontroleerd.

- Naar ons oordeel geeft de in dit jaardocument opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Rijksmuseum Twenthe per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en in overeenstemming met de bepalingen van en krachtens de Wet Normering Topfunctionarissen (WNT).
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de exploitatierekening over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het controleprotocol WNT 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Rijksmuseum Twenthe zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in dit jaardocument opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat dit jaardocument andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en het controleprotocol WNT 2021. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in

overeenstemming met de in de wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Enschede, 29 maart 2022

Eshuis Registeraccountants B.V.

w.g. drs. E. Dijkgraaf RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, het controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.